

Hmeljar

GLASILO KMETIJSKEGA KOMBINATA ŽALEC

LETO XXI

ŽALEC, FEBRUAR 1967

ŠTEVILKA 2

»Hmeljar« izdaja Centralni delavski svet. Ureja uredniški odbor: predsednik: Karel Kač; člani: Plaskan Vlado, Jeriček Zlatko, Janič Vinko in Janše Jože. Urednica strokovne priloge dipl. ing. Kač Miljeva. Glavni in odgovorni urednik ing. Vybihal Vili. — Uredništvo je na upravi KK Zalec. List izhaja mesečno. Letna naročnina 12 N-dinarjev. Rokopisov ne vračamo. — Tisk in klišej »Celjski tisk« Celje.

Združenje »Styria« in njega naloge

Pomenek v novem letu

1. Potrošnja piva pri nas nenehno narašča in verjetno tudi izven naših meja, kar povzroča rastočji trend potreb po hmelju. Kako se prilagajajo združeni proizvajalci hmelja temu položaju na domačem in svetovnem tržišču s hmeljem?

Ko že govorite o združenih proizvajalcih hmelja, morda za začetek, kaj združuje proizvajalce! Predvsem skupna, od članov združenja v celoti vzdrževana raziskovalna in pospeševalna služba, enotno in na komisijski osnovi urejen promet s hmeljem in skupno programiranje in vzajemno vlaganje v obnovo hmeljarske proizvodnje.

Pravkar sprejemamo obširen program modernizacije hmeljarske proizvodnje ali poslovno rečeno program prilagajanja tržnim pogojem. Naš hmelj spada v najvišji kakovostni razred, je zelo iskan in ga prodajamo po vsem svetu. Več kot 90% proizvodnje izvažamo. Zato ima naš program za osnovno, povečati proizvodnjo za okrog 20%, ohraniti kakovost in z njo sloves, ki ga uživa naš hmelj na svetovnem trgu, relativno zmanjšati proizvodne stroške, da bomo tudi v tem pogledu lahko na tržišču konkurenčni.

Prehod na novo tehnologijo, s katero zmanjšujemo število ur ročnega dela od 4.500 na 800 po ha in s tem moderniziramo proizvodnjo na najvišjo možno stopnjo, pa zahteva seveda znatna kapitalna vlaganja. S kreditno banko Celje, njeno podjetnico za kmetijstvo, smo že dosegli načelen sporazum o sofinanciranju. Združena sredstva proizvajalcev pa bodo tudi znatna, če računamo, da potrebujemo do leta 1973 za modernizacijo več kot 55 milijonov novih dinarjev.

Hribovska kmetija sameva v globokem snegu

2. V združenju »Styria«, so včlanjene tudi številne živinorejske organizacije in ko povsod govorimo o potrebah po znižanju proizvodnih stroškov v živinoreji, nas zanima, »živinorejska« dejavnost združenja?

Za živinorejo »skrbi« v Sloveniji več združenj, zato so rezultati našega skromnejši. Delujemo regionalno, ubadamo se s posebnimi težavami in tudi naša nekdanja gledanja na reševanje proizvodnih problemov v živinoreji niso povsem usklajena s tistimi od vrha.

Delujemo na področju, kjer je križanje med pasmami oziroma pretapljanje doživelo neuspeh, zato organizirano pospešujemo pasemsko zamenjavo. Doslej smo nabavili že več kot 1000 glav čistopasemskih živali, da se znebimo križancev in pridemo do solidnejše osnovne črede, kar smatramo za predpogoj napredka v živinoreji.

V družbenem sektorju nimamo veleobratov z lastnimi razvojnimi oddelki, zato skrbimo, da z dopolnilnim izobraževanjem, s prikazi strojev in naprav vendarle držimo korak z napredkom. Krmo že znamo pridelati, s pospravilom so največje težave in ravno tukaj se zavzemamo in posredujemo uvedbo linij, za spravilo krme. Nekaj uspehov smo v pogledu uspešnejšega konzerviranja krme dosegli, vse skupaj pa je šele v zasnovah in se ne bi radi preveč hvalili.

Združenje je močan pobornik za preusmeritev v zasebni živinorejski proizvodnji. V pretekli zimi je na celjskem področju ponovno zaživelo izobraževanje kmečke mladine, v Šentjurju je zopet kmetijska šola, predavanja za kmete so bila dobro obiskana. Med letom je večina organizacij privedla ogled hribovskih kmetij v sosednji Avstriji. Smatramo torej, da smo že začeli organizirano delo na preusmeritvi zasebne živinoreje.

3. Tudi sadjarjenje skušate organizirati podobno kot hmeljarjenje. Kako daleč ste z organizirano obnovo v sadjarstvu na Štajerskem in kakšni so vaši načrti za izboljšanje prometa s sadjem?

Ustanovitev združenja za sadjarstvo pomeni začetek skupnega delovanja vseh štajerskih sadjarjev za obnovo, tehnično in tehnološko modernizacijo sadjarske proizvodnje.

Začeli smo z organiziranjem pospeševalne službe. Kar delamo, je več ali manj improvizacija, z začetnimi uspehi pa smo kljub vsemu le zadovoljni. Skupno delo strokovnjakov se že pozna tudi v sadovnjakih. Osvajamo tehnologijo najnaprednejših sadjarskih obratov v Evropi. Strokovno tesno sodelujemo s službami v Vinkov-

cih, to je z največjim jugoslovanskim sadjarskim obratom, in s strokovno službo na Južnem Tirolskem v Italiji.

Tehnična opremljenost je bila šibka v sadjarstvu. Organizirali smo pregled delovanja naj sodobnejših strojev, ki so v uporabi v sadnih plantažah Evrope, se odločili za najustrežnejše, najpotrebnejše smo pa tudi že skupno nabavili.

Poslovno združenje je še pred časom pripravilo posebno informacijo, s katero smo seznanili republiške in zvezne organe in posamezne voditelje, o propadanju sadjarstva na Štajerskem. Obenem smo pripravili okviren program obnove in modernizacije sadjarske proizvodnje. Imamo optimalne podnebne in talne pogoje za proizvodnjo kvalitetnega, po vsej Evropi že znanega sadja, zato tudi pričakujemo določeno družbeno pomoč. Kapitalna vlaganja so visoka, ob najintenzivnejših pripravah so vračanja pozna in zaradi tega iščemo pomoč.

Obnova sadjarstva se odlaga že vrsto let, medtem ko v sosednjih republikah na novo sadijo velike plantaže. V Avstriji kar preko meje je tudi obnova v polnem teku (2500 ha), na Južnem Tirolskem to leto več kot 2000 ha, mi smo ostali na 800 ha letno. Naš program je, da bi obnovili vsaj 500 ha letno, zato se ne moremo strinjati le z obljubami, ker smo že

preveč zamudili.

Lansko leto smo se prvič vključili med razstavljavce sadja na Novosadskem sejmu. Strokovne komisije so sadje odlično cenile, podeljenih nam je bilo največ zlatih in srebrnih medalj za kvaliteto. To je seveda vzbudilo med domačimi in tujimi obiskovalci sejma velik komercialni interes, kar pomeni, da se moramo pospešeno pripravljati tudi na promet s sadjem.

Po izkušnjah italijanskih proizvajalcev sadja in na osnovi lastnega prepričanja vztrajajo v združenje vključeni proizvajalci na tem, da se tudi pri nas promet s sadjem uredi po naj sodobnejših principih. Odločili smo se za izgradnjo mreže sadnih skladišč, kar je predpogoj za urejeno trgovino. Skladišča bodo v proizvodnih centrih, tako da bo sadje čim hitreje vskladiščeno. Za prodajo pa morajo biti ta skladišča tako urejena, da bodo lahko pripravila sadje tudi za najzahtevnejšega kupca doma in na tujem.

4. Na različnih ravneh zadnje čase vse pogosteje razpravljajo o potrebi po preureditvi hranilno kreditnih odsekov pri kmetijskih organizacijah glede na to, da stanje vlog pri teh odsekih stagnira. Kakšno je vaše mnenje o tem tem?

Naše združenje je bilo tisto, ki je v preteklem letu sprožilo ustavni spor, ker se kmečke

hranilne vloge niso enakopravno obravnavale in zahtevamo ureditev hranilno kreditne službe.

Moje osebno gledanje sem že izrazil na raznih sejah in posvetovanjih in ga želim v kratkem ponoviti. Zanemarjanje hranilništva na podeželju je ena izmed večjih gospodarskih in političnih napak v odnosu do zasebnega proizvajalca. Ne bo tako enostavno ponovno pridobivati vlagateljev, brez tega pa si težko predstavljam vsakršno organizirano pospeševanje zasebne kmetijske proizvodnje. Hranilne vloge se morajo enakopravno vrednotiti za vse vlagatelje, sredstva, ki jih zberejo kmečki proizvajalci pa plasirati izključno za potrebe kmetijske oziroma gozdarske proizvodnje. V Celju imamo pri Kreditni banki samostojno podružnico za kmetijstvo, združenje z njo tesno sodeluje, zato ne bo nobenih posebnih težav za enotno akcijo banke in kmetijskih organizacij pri urejanju in ponovni uveljavitvi hranilno kreditne dejavnosti na podeželju.

Povedal sem tisto, kar nas »žuli«, koliko smo že naredili in kaj nameravamo. Na kraju, čeprav z zamudo, še eno veliko željo: »VSEM BRALCEM »HMEJARJA« SE VEČ USPEHOV IN OBILO OSEBNE SREČE V NOVEM LETU 1967!«

Božo Jurak

Seminar za kooperante

V dneh 9., 10. in 12. januarja je bil pri nas v popoldanskih urah hmeljarski seminar. Menimo, da je uspel, saj ga je obiskala četrtnina hmeljarjev.

Zahvalil bi se rad vsem strokovnjakom Hmeljarskega inštituta, kakor tudi vsem kooperantom, ki so se ga udeležili. Poudaril bi, da so bili udeleženci vse tri dni isti. S tem so lepo izkazali svojo hmeljarsko zavezo, kakor tudi željo, da bi radi boljše hmeljarili.

Za veliko udeležbo moram pohvaliti posebno Kapljančane in Pondorčane. Ti so bili ustno obveščeni, ostali pa pismeno. Izgleda, da je prvi način obveščanja od časa do časa bolj učinkovit.

Kooperantov niso vse teme enako zanimale. Za predavanje o zaščiti hmelja je bilo manj zanimanja. Se vedno prevladuje mnenje, češ da je tako predavanje bolj za tiste, ki zaščito izvajajo. Pa vendar ni tako, saj vidimo, da zaščita vedno bolj uspe tam, kjer sodelujejo tudi

kooperanti. Docela nerazumljivo je, da so tri četrtine kooperantov ostale še vseeno doma in da jih ne zanimajo sodobne strokovne ugotovitve.

O problemih v hmeljarstvu bi lahko rekli: »Ne govorimo toliko o hmeljski krizi na svetovnem trgu, spregovorimo raje o krizi nekaterih hmeljišč v kooperaciji!«

Ali se bomo res zaradi prekratkih hmeljev, dotrajanih žičnic in preozkih hmeljišč in drugega, kar povečuje sedanjo kooperantovo ceno hmelja, čisto odrekli hmeljarjenju? Pridržati moramo, da je hmelj le najbolj donosna panoga, vsaj za večino kooperantov.

Ali bomo še naprej čakali na boljše čase in izražali dvom o prednosti kompleksov, širokih razdalj v novi tehnologiji, ko povsod po svetu zaradi tega ceneje proizvajajo?

Ne. Raje se odločimo in resneje sodelujemo s kombinatom tudi pri obnovi. Resnica je, da smo

vsi skupaj v nekaterih stvareh vedno malo za časom. To nam je na seminarju lepo ponazoril ing. Četina s primerom strojne košnje, ki si je težko utirala pot, ker so nekateri smatrali, da je bolj površna od ročne. Kakšni nemogoči dvomi, kaj?

Vendar pa ne gre vedno in povsod za boljše kvaliteto dela. Važna je cena proizvoda. Če smo danes še sposobni opravljati razna dela, je vprašanje, če jih bomo jutri. To velja posebno za hmeljarjenje. Uredi mo si tudi v kooperacijski proizvodnji hmeljišča tako, da si delo olajšamo! Zbližajmo družbeno in privatno proizvodnjo tako, da se bo lahko tehnologija prepletala! To bistveno povečuje produktivnost in znižuje stroške.

Na seminarju so bile zanimive ugotovitve ing. Wagnerja, da velikokrat preveč gnojimo, velikokrat pa tudi premalo. To na grobo sicer vemo, bolj potanko

O delu veterinarske postaje

Navada je, pa tudi dolžnost, da ob koncu leta položijo delovne organizacije obračun za dejavnost v preteklem letu, da navedejo svoje uspehe in težave, s katerimi so se srečevale in da nakažejo smernice dela za prihodnje.

Dejavnost Veterinarske postaje Žalec zajema skorajda celotno območje občine, v nekaterih predelih pa presega občinske meje. S svojim delom posega od zatiranja in preprečevanja živalskih kužnih in zajedalskih bolezni do zdravljenja bolnih živali, raznih kirurških lažjih in težjih operacij, porodov in osemenjevanja.

V preteklem letu je bilo pri dvakratnem cepljenju proti svinjski rdečici cepljenih 9.500 svinj. Tako je bila ta nevarna kužna bolezen zmanjšana, obolevale so v glavnem le živali, ki niso bile cepljene. Zaradi cepljenja svinj v vseh ogroženih področjih in zaradi budnosti veterinarske službe, da bi se ta nevarna bolezen ne prenesla iz drugih območij, se v preteklem letu svinjska kuga ni pojavila. Cepljenih je bilo 1250 svinj.

Tudi kokoške kuge ni bilo v takšnem obsegu kakor v prejšnjih letih. Tudi pri tej bolezni so pokazali preventivni ukrepi uspeh, ki bi pa lahko bil neprimerno večji, če bi se lastniki kokoši držali navodil in dajali cepiti vse živali.

Proti pasji steklini smo cepili 1307 psov.

V jeseni smo pričeli izvajati občinski odlok o obvezni tuberkulinizaciji vse goveje živine. Doslej je bilo vsled prezaposlenosti veterinarjev tuberkuliniziranih samo 960 živali; delo bomo nadaljevali med letom. S tem bomo pomagali tudi zdravstveni službi v borbi proti jetiki.

Bolne živali smo zdravili v ambulantah ali pa v hlevih. V celem letu smo zdravili 4700 živali, kar je znatno več kot v letu 1965. To povečanje gre predvsem na račun mazačev in rezačev, ki počasi izginjajo iz naših vasi. Hkrati pa je to tudi dokaz večje prosvetljenosti in materialne zainteresiranosti naših živinorejcev. V laboratorijih ambulant smo vršili preiskave blata, krvi in urina. Izvršili smo preko 50 težkih in zahtevnih operacij: carskih rezov pri kravah ter operacij na železo. Vse te težke operacije so bile v glavnem izvršene v hlevih; odpadli so vsi prevozi, ki so prejšnja leta bremenili živinorejce. Vse te živali so bile v glavnem visokovredne in bi bile sicer poslane v klavnico.

Največje težave so bile v začetku leta prav pri osemenjevanju plemenic. Da smo uspeli prav na tem področju, je tembolj razveseljivo. Letni plan 3100 plemenic smo presegli in osemenili 3340 plemenic. Z ukinitvijo pavšalne skočnine in s prevzemom plemenjakov v prirodnem pripustu je stal kolektiv zavoda pred težko nalogo. Finančna sredstva niso bila zagotovljena. Strah pred črnimi pripusti je bil opravičen le delno. Z osemenjevanjem na domovih, z brezplačnim zdravljenjem jalovosti in pregledov na brejost se je stanje pričelo popravljati. V zadnjih mesecih se je v primerjavi s prejšnjim letom število osemenjenih plemenic povečalo.

Prirodni pripust pa kaže kaj žalostno sliko: nerazumevanje in kratkovidnost naših živinorejcev. Število zaskočenih krav je v preteklem letu padlo za polovico, pripuščali so jih pod črne bike. Potomci teh živali bodo nekalitetni tako v rejskem kakor tudi v produkcijskem smislu. Take živali so stalno izpostavljene možnostim spolnih okužb, lastniki pa občutnim denarnim kaznim. Ker je število zaskočenih plemenic padlo na polovico, je stal en skok tudi preko 8.000 S-din. Veterinarska postaja je morala plačati Kmetijskemu zavodu Celje 1.700.000 S-din za enoletno izkoriščanje teh plemenjakov. Letos se bo stanje popravilo v toliko, ker so si bikorejci nabavili, lastne, prav tako kvalitetne plemenjake, pobirali bodo skočnino sami, veterinarska služba pa bo tudi na teh področjih občasno zdravila jalove krave, pregledovala živali na brejost ter skrbela za kvalitetne plemenjake.

Ob koncu leta je bilo z znatno finančno pomočjo zavarovalnice Celje adaptirano gospodarsko poslopje v Braslovčah v veterinarsko ambulanto. Tako se bodo tudi na tem območju lahko vršili razni posegi in pregledi, ki zahtevajo ambulantne in laboratorijske preiskave. Za nedeljsko osemenjevanje rejci kličejo dežurnega veterinarja.

To je le bežen pregled dejavnosti Veterinarske postaje v preteklem letu. V bodoče si želimo še pristnejšega sodelovanja živinorejcev. Tudi v tem letu bo naše vodilo: čimprej in čimbolj strokovno pomagati bolni živini, zato pa je potrebno polno razumevanje živinorejcev.

Dipl. vet. Ocvirk Franc

v Taboru

se pa v to nihče ne spušča, ker še ni računal stroškov nesmotrnega gnojenja. Ali ni to danes, ko se borimo za vsak dinar, odločilne važnosti? Vidite, pa kljub temu trdimo, da skoro nimamo več kaj novega slišati!

Kooperantje so z zanimanjem spremljali predavanje in izvajanje tov. Veroneka o agrotehnikih hmeljske proizvodnje, posebno o uničevanju plevelov s herbicidi.

Ing. Kraljeva je z dobrim podajanjem znala prikazati problem vzgoje novih sort hmelja, proizvodnje hmelja in vzgoje ukoreninjenec. Novzoči so pozdravili težnjo po vzgoji sorte, ki bi bile po kvaliteti še boljše od našega goldinga tako v proizvodnem kot komercialnem smislu.

Ing. Dolinar je s premnogimi številkami prikazal gibanje kvalitete hmelja v zadnjih dveh letih v Sloveniji, Savinjski dolini številke spremljala lepa domača, dostopna strokovna beseda.

Zdi se mi, da je tak način podajanja zelo učinkovit.

Skoda le, da seminarska beseda ni prišla do živega tistim, ki so je tako potrebni.

Pripomnil bi, da smo si želeli na seminarju malo več sodelovanja hmeljarjev s svojimi izkušnjami. Ing. Cetina je o novi tehnologiji le poskušal in dopuščal precej besede. In moramo priznati, da so taki razgovori bolj učinkoviti, saj hmeljarjem izkušnja ne manjka.

Tako mimogrede in površno bi morda kdo rekel: »Ja, saj nimajo kaj novega povedati o hmelju.« Vendar vidimo in slišimo veliko o skritih rezervah tudi pri proizvodnji hmelja v kooperaciji.

Kako pa je seminar v celoti uspel, bi bilo morda bolje, da bi pisal kak kooperant ali kak predavatelj.

Rad bi izkoristil to priliko in povabil kooperante še na naslednje seminarje, ki se bodo zvrstili: o živinoreji, travništvu in drugem.

Franjo Uranjek

KOOPERANTI, DELAVCI IN DRUGI!
Hranite in vlagajte denar pri naših
hranilno kreditnih službah!

KK Žalec

Sindikalne podružnice delovnih enot so imele redne letne občne zборе. Posnetek je z občnega zbora uprave

K R I Ž E M

PO DELOVNIH ENOTAH

Klavnica včeraj, danes in jutri

Neurejene tehnične in sanitarne naprave v dvainštiridesetih obrtnih klavnicah na področju bivšega celjskega okraja in osemdeset let stara in popolnoma iztrošena mestna klavnica na Teharski cesti so terjale rešitev tega problema. Bili sta dve rešitvi: ali rekonstruirati in povečati kapacitete mestne ter ostalih obrtnih komunalnih klavnic, ali pa zgraditi centralno industrijsko klavnico s hlajenimi skladišči, ki bi oskrbovala omenjeno področje z mesom in mesnimi izdelki za dobo trideset let.

Prva možnost bi zahtevala velike investicijske naložbe, dajala pa bi nizke ekonomske in tehnične učinke. Onemogočala bi namreč uvedbo mehaniziranega linijskega klanja in vseh ostalih tehnoloških faz, ki zagotavljajo higiensko, visokokalorično in ceneno proizvodnjo mesa ter mesnih izdelkov.

Zaradi naštetih in še mnogih ostalih razlogov je začel kombinat l. 1962 graditi industrijsko klavnico ob Spodnji Hudinji. Ta lokacija je bila izbrana predvsem zato, ker je mesto Celje največji potrošnik in hkrati center v uvodu navedene gospodarske regije in ker ima bližnja Savinjska dolina močen živinorejski potencial.

Vse proizvodne in ostale prostore nove klavnice so začeli graditi hkrati in so jih dokončali do III. faze (surovo stanje) že v letu 1963, vendar smo zaradi pomanjkanja finančnih sredstev in ostalih težav nadaljnjo izgradnjo razdelili časovno na tri etape.

Prva etapa, ki je bila dograjena že leta 1964, obsega sicer funkcionalno zaokroženo celoto, vendar je omejena za proizvodnjo mesa, medtem ko je nesposobna proizvajati zmrznjeno meso in izdelke mesne predelave. Ta etapa obsega naslednje dokončane prostore: klavno halo, v kateri so vgrajene naprave za linijsko mehanizirano klanje goved, svinj in telet, stranske prostore te hale (črevarno, vamparno in sanitarno klavnico, ki je locirana v pritličju objekta), južni del hladilnega trakta, v katerem je zgrajen komunikacijski hodnik. Desno od le-tega so nameščena v 12 celicah hladilne in transportne naprave, ki omogočajo v normalnih pogojih pravilno hlajenje mesa. Kapaciteta teh prostorov in naprav znaša 4000 ton letno. Hladilnice se nadaljujejo v ekspedit, kjer pripravljajo meso za široko potrošnjo. Na severovzhodni strani objekta je dograjena strojnica s trafo-postajo, kotlovnico, vodnjak in garaže s priročno delavnico za popravilo vozil. Tudi objekti zunanje ureditve so končani: hlevi za čakajočo živino, razkladalne rampe s tehtnicami, dovozne in odvozne poti, platoji za pranje in dezinfekcijo vozil ter ograja. Pravkar pa končujejo vratarnico.

Prav tako so končani prostori družbene-ga standarda: menza s kuhinjo, del sanitarij in garderob ter pisarniški prostori. Nadaljevanje izgradnje nove klavnice,

ki obsega dograditev II. in III. etape, narokujejo predvsem ekonomski razlogi, med katerimi so najvažnejši:

— Sredstva, ki jih je doslej kolektiv vložil v nedokončane gradbene obkete, znašajo 194 milijonov S-din, kar predstavlja »mrtev kapital«. Te naložbe ne dajejo nobene akumulacije, nasprotno, kolektiv mora na ta sredstva plačevati obveznosti. Prav tako ni mogoče polno koristiti že dograjenih prostorov. Tu mislimo predvsem na klavno halo, ki je dimenzionirana za celotno zmogljivost hladilnice, zmrzovalnice in predelave. V manjši meri velja to za menzo, kuhinjo, pisarniške prostore, garaže, kotlovnico ter ostale objekte. Zategadelj ni potrebno posebno poudarjati, da nastajajo znatno večji stroški.

— Obstoječe hladilnice lahko v normalnih pogojih dela hlade le 4000 ton mesa letno, kar ni dovolj. Ze sedaj primanjkuje hladilnega prostora in obrat znatno preobremenjuje hladilnice, kar ima za posledico težave pri manipulaciji, ekspeditiranju in neugodno vpliva na kvaliteto mesa. Hlajenje mesa je zelo zahteven proces, ki ne trpi improvizacij.

— Predelovalni objekti na Teharski cesti, kjer sedaj predelujejo meso v mesne izdelke, je povsem dislociran, zaradi česar nastajajo veliki stroški za prevoze surovin in končnih izdelkov. Le-te delno vskladiščujejo v novi klavnici in delno v drugem skladišču, ki pa je prav tako dislocirano.

— Obrat predelave na Teharski cesti sanitarno ni primeren. Naprave in stroji so tehnično zastareli in nepopolni, zaradi česar je proizvodnja otežkočena, zelo draga in nekalitetna.

— Obrat proizvede dnevno le 4000 kg mesnih izdelkov, kar je glede na potrebe tržišča odločno premalo. Potrošnja namreč terja že sedaj za 40 % večjo založenost, v prihodnje pa bodo znašale potrebe 8000 kg dnevno.

Ti in še mnogi drugi razlogi terjajo, da klavnico v Celju čimprej dokončamo.

Glede na funkcionalno zaokroženost obsega nadaljnja izgradnja dve etapi, in sicer:

— dokončanje linije za proizvodnjo mesa (severni del hladilnice, zmrzovalni tunel, skladišče zmrznjene robe) in

— dokončanje predelovalnega trakta.

K prvi etapi sodi:

— dokončanje hladilnice za teleta v koži, tlorisne izmere	23,6 m ²
— dokončanje hladilnice za meso, tlorisne izmere	50,2 m ²
— dokončanje hladilnice za meso, tlorisne izmere	64,5 m ²
— dokončanje hladilnega tunela s predprostorom, tlorisne izmere	47,1 m ²
— dograditev skladišča zmrznjenega mesa, tlorisne izmere	73,9 m ²
— dograditev deprostijske celice za odmrzovanje mesa,	

tlorisne izmere 45,0 m²
— dograditev solilnice v kletnih prostorih, pod hladilnim tunelom.

Pri naštetih objektih, razen solilnice, je potrebno izdelati ustrezne izolacije sten, stropa in podov, namestiti hladilna vrata, kjer manjkajo, dalje montirati na stropih hladilna telesa, kanale, cevovode in opremiti strojnico s kompresorji, elektromotorji, automatiko, kondenzatorji in posodami za NH₃. Prav tako je potrebno v hladilnem tunelu, predprostoru in deprostijski celici namestiti drsalne proge.

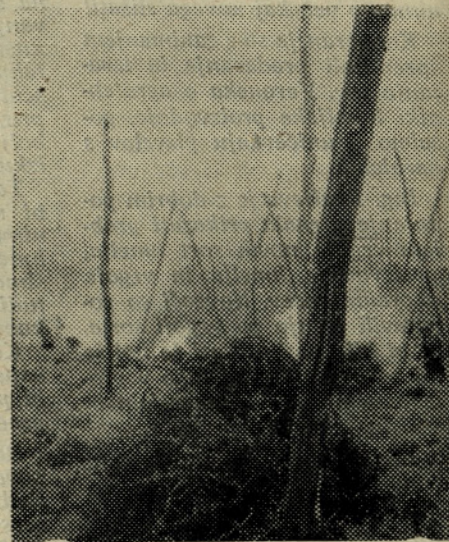
Z uvedbo naštetih del bi kolektiv odpravil ozka grla pri liniji za proizvodnjo mesa, uvedel nov izdelek (zmrznjeno meso) in povečal kapacitete proizvodnje:

1. Hladilnica za teleta v koži, enkratni vnos	5.000 kg
2. Hladilnica za svinjsko meso, enkratni vnos	13.000 kg
3. Hladilnica za goveje meso, enkratni vnos	15.000 kg
4. Skladišče zmrznjenega mesa, enkratni vnos	80.000 kg
Skupaj	113.000 kg

Iz poslovnih vidikov je zlasti pomembna dograditev zmrzovalnega tunela z ustreznih skladiščem. Ponudba živine v teku leta niha, zlasti v jesenskih mesecih nastopa večja ponudba, kot je povpraševanje na tržišču mesa. Zaradi tega nastopajo višji živine, ki jih je mogoče le s pomočjo zmrzovanja vskladiščiti za čas, ko jih tržišče potrebuje. Ni potrebno posebej poudarjati, da ta pojav spremljajo tudi ustrezno večje cene mesa in nižje cene živine. Ne malega pomena je zmrzovalnica tudi za potrošnika, saj mu zagotavlja enakomerno oskrbo z mesom in mesnimi izdelki v teku celega leta. Poleg tega zmrzovanje omogoča tudi vskladiščenje drobovine in ostalih vrst mesa, ki nastajajo v času večjih zakolov (izvoz).

V enem naslednjih sestavkov pa se bomo seznanili z izgradnjo III. etape nove klavnice in poskušali ugotoviti, katera od le-teh ima časovno prednost glede na ekonomske koristi kolektiva in zahteve potrošnikov.

Ing. Franc Šelih

Lepe in kopne zimske dneve izkoriščajo zamudniki za požiganje hmeljevine

Problemi transporta

Z vedno večjim obsegom proizvodnje v novi klavnici, večjim številom prodajaln mesa in delom v stari predelavi so nastali mnogi problemi transporta mesa v prodajalne in v predelavo. Predvsem se pojavlja pomanjkanje hladilnih kamionov. Znano je, da so za transport mesa potrebna posebna vozila, teh pa imamo v našem obratu premalo. Če bi imeli nekaj teh posebnih vozil več, ne bi bilo problemov v odpremi mesa.

Poleg pomanjkanja vozil pa nastopajo tudi drugi faktorji, ki otežkočajo prevoz.

Eden od teh je neracionalno izkoriščanje časa in zastoji, ki bi se z malo več pazljivosti dali odpraviti. So primeri, da je treba dalj časa čakati na nakladanje in na razkladanje, kot pa bi bilo potrebno. Ko je vozilo naloženo, bi bilo razumljivo, da takoj odpelje na določeno mesto, vendar vozilo stoji še nekaj časa, dokler delavci ne najdejo šoferja, ker se je medtem neke »izgubil«. Včasih je treba »izgubljenega« iskati po garažah, po klavnici ali pa v jedilnici, kar vse zavlačuje dostavo blaga.

Ko vozilo prispe na kraj razkladanja, se zgodi, da najprej opravijo še kaj drugega. So primeri, če vozilo pripelje surovino tik pred malico, ga pustimo čakati, dokler ni malice konec in ga šele potem razložimo. Dogaja se tudi, da blago razkladajo po komadih in odnašajo na določena mesta, čeprav bi ga lahko razložili v celoti naenkrat, in ga potem razvozili v prostoru, kamor spada. Tako bi bilo prihranjenega dosti časa in vozilo bi napravilo več prevozov. V našem obratu so hladilni avtomobili dodeljeni posameznim službam, kot so: skladišče svežega mesa, skladišče mesnih izdelkov in predelava. Dogaja se, da v določenih presledkih vozila niso izkoriščena v enotah, katerim so dodeljena, dočim bi druga enota nujno rabila vozilo za prevoz blaga. To pomeni, da bi moralo biti več sodelovanja med odgovornimi vodji služb, kar bi dostikrat olajšalo dostavo blaga.

So pa tudi primeri, da se šoferji po končanem razkladanju v kraju, kamor so pripeljali blago, predolgo zadržujejo in si ne prizadevajo, da bi se čimprej vrnili nazaj v skladišče ali v drugo mesnico, kadar vozijo za več mesnic. Vse to otežkoča dostavo, poraja jezo in hudo kri pri vodjih skladišč, ki so odgovorni za odpremo in povzročajo negotovanje pri tistih, ki so blago naročili.

Vodstvo obrata »Mesnine« si je v zadnjem času mnogo priza-

devalo, kako bi z obstoječimi vozili izboljšalo stanje glede dostave blaga lastnim prodajalnam in trgovskim podjetjem, katera naš obrat oskrbuje z mesom. V ta namen je izdelan točen plan dostave za posamezna območja. Da bodo vozila čimbolj izkoriščena, bo skladišče svežega mesa poslovalo v dveh izmenah, nakladalna skupina pa bo pojačana.

Več pozornosti bo treba posvetiti tudi naročilom in ne bomo smeli dopuščati, da bo nekdo naročal blago dvakrat ali trikrat na dan. Poslovodje trgovskih podjetij se namreč boje večjih zalog, kar zopet angažira naše vozilo, ki je po planu določeno drugam. Skladiščna služba takih naročil, ko gre včasih le za pol prašiča ne bo smela upoštevati, ali pa bo treba za take vožnje določiti dvakratno tarifo.

Drug problem je prav gotovo tudi v nesposobnosti hitrega izvrševanja manjših popravil. Obrat ima slabo opremljeno mehanično delavnico in mehanika, ki dela dopoldne, ko so vozila na voznjeh. Tako se dogaja, da vozilo, ki se vrne v garažo z okvaro, čaka na popravilo do naslednjega dne. Morda bi bilo pametno delo v mehanični delavnici organizirati tako, da bi delali takrat, ko so vozila v garaži.

Navedenih je le nekaj problemov transportiranja mesa v našem obratu, jih je pa še več in zaradi tega dostikrat izpademo pri naših odjemalcih nesolidni.

Tone Grm

Na Polzeli si je tovariš Cimperman Alojz uredil sodobno in funkcionalno mesnico. Pri tem sta mu pomagali delovni enoti kmetijskega kombinata Žalec — Polzela s kreditom in Mesnine Celje z nabavo hladilne vitrine, blagajniške registratorke, avtomatske tehtnice in strojev za rezanje mesa in žaganje kosti. — Tavčar

Kakšne so naše skupne naloge v februarju?

Republiški zakon o pravicah in dolžnostih stanovančev pri upravljanju stanovanjskih hiš določa, da nosilci stanovanjske pravice uresničujejo svoje pravice in dolžnosti pri upravljanju stanovanjskih hiš v družbeni lastnini neposredno ali po svojih organih, ki jih sami volijo. Izvoljeni organi so stanovančev odgovorni za svoje delo. Iz tega določila republiškega zakona lahko povzamemo, da je zbor stanovančev najvišji organ upravljanja stanovanjske hiše. Zbor stanovančev pa sestavljajo vsi stanovančevi določene stanovanjske hiše.

Da bi se vsi stanovančevi v našem podjetju lažje vključili v neposredno upravljanje stanovanjskih hiš, želim navesti naloge, katere izvršuje zbor stanovančev. Na zboru stanovančev se izvoli hišni svet ali posamezni člani. Zbor stanovančev voli delegata za skupščino stanovančev, sprejema natančnejša pravila o izvrševanju hišnega reda, določa program tekočega vzdrževanja, predračun stroškov in zaključni račun dohodkov in izdatkov tekočega vzdrževanja, obravnava in potrjuje poročilo hišnega sveta o njegovem delu; sprejema sklepe in odločitve o eventualnem prispevku sredstev posameznih stanovančev na tekoče vzdrževanje, v kolikor so sredstva, ki so predpisana z občinskim odlokom, premajhna za tekoče vzdrževanje; obravnava letno poročilo hišnega sklada ter daje k

poročilo svoje pripombe.

V zakonu je predvideno, da mora hišni svet najmanj enkrat letno sklicati zbor stanovančev najkasneje do konca februarja. Istočasno naj bi se obravnavalo zaključni račun stroškov tekočega vzdrževanja in sprejel predračun oziroma program tekočega vzdrževanja za tekoče leto. Tako stoje sedaj pred hišnimi sveti odgovorne naloge, da čim bolj racionalno izkoristijo sredstva tekočega vzdrževanja za dobro hiše, seveda v skladu z občinskimi odloki o minimalnih tehničnih normativih. Za tiste stanovanjske hiše, kjer še ne obstajajo hišni sveti, bo zaključni račun stroškov tekočega vzdrževanja za leto 1966 izdelal naš obrat. Vsekakor pa morajo stanovančevi tudi v teh hišah čimprej izdelati program potreb tekočega vzdrževanja, predvsem pa naj bi se na zborih stanovančev izvolili hišni sveti, ki bi lahko bolj organizirano spremljali problematiko stanovanjske hiše.

Prav na kratko želim obrazložiti samo tehniko izvedbe zbora stanovančev. Sam zbor stanovančev vodi delovno predsedstvo, ki se izvoli izmed navzočih stanovančev. To delovno predsedstvo zbora stanovančev vodi zbor po predloženem dnevnem redu hišnega sveta. Ves potek zbora stanovančev mora biti zajet v zapisniku zbora. Na zboru naj bi se obravnavalo poročilo hišnega sveta, zaključni račun tekočega vzdrževanja in predlog programa tekočega vzdrževanja, katerega pripravi hišni svet. Sklep zbora je veljaven, če zboru prisostvuje najmanj polovica stanovančev in če glasuje za sklepe najmanj polovica navzočih stanovančev. Tako sprejet sklep je obvezen za vse stanovančeve, seveda tudi za tiste, ki se zbora niso udeležili. V kolikor posamezni stanovančevi ne spoštujejo sprejetih sklepov zbora stanovančev, uveljavljajo hišni sklad na predlog hišnega sveta proti takšnim stanovančevem sankcije preko stanovanjske arbitraže.

Da bi pa hišni sveti vedeli, kakšna sredstva so v določeni hiši za tekoče vzdrževanje na razpolago, to lahko sami izračunajo na način, ki je bil že objavljen v eni prejšnjih števil. Vseeno pa bomo v teh dneh sporočili višino sredstev vsem hišnim svetom in tistim stanovančevom posameznih hiš, kjer še hišni sveti ne obstajajo, da bomo vedeli, s kakšnimi sredstvi lahko v letu 1967 računajo. Istočasno bodo vsi tisti hišni sveti oz. stanovančevi, kjer so predla-

(Nadaljevanje na 6. strani)

Varnost pri delu in odgovorni delavci

V letu 1965 smo dobili Zvezni temeljni Zakon o varstvu pri delu (Ur. list št. 15), v letu 1966 pa je bil sprejet republiški Zakon o varstvu pri delu (Ur. list SRS, št. 22). Oba zakona vsebujeta poleg ostalega tudi določila

o usposobljenosti na področju varnosti pri delu vodilnih in neposredno odgovornih delavcev in delavcev, ki delajo na nevarnih delovnih mestih, to je usposobljenost za varno opravljanje, vodenje in nadzorovanje takih

del. Ta določila vsebujejo 63. in 66. člen Temeljnega zakona in 7. in 8. člen republiškega zakona. O usposobljenosti delavcev mora imeti delovna organizacija pregled.

Oba zakona postavljata pred kolektive nalogo, da upoštevajo ta določila, česar ne kaže odlašati.

Samoupravni organi podjetja so že leta 1964 čutili potrebo po izobraževanju na področju varnosti pri delu. Tako je obiskovalo oddelek varnostne šole pri delavski univerzi v Žalcu leta 1964 pet in 1965 deset odgovornih delavcev iz proizvodnje.

Zaradi potreb in zakonskih obveznosti moramo sprejeti program s področja varnosti pri delu. Odločiti se bomo morali za tečaje, seminarje, teste in podobno.

Tokrat se bomo omejili na usposabljanje odgovornih delavcev iz proizvodnje in predelave (tehnične vodje, vodje lastne proizvodnje, obratovodje, skupinovodje in druge).

Praksa je pokazala, da je sedanjí način izobraževanja s pomočjo delavske univerze dober, potrebno je bilo le spremeniti program in ga prilagoditi našim potrebam. Do sedaj je trajalo tako poučevanje sedem tednov, po novem, zgoščenem programu, pa bo trajalo tri tedne.

Program izobraževanja, ki ga je ob začetku leta sprejel DS podjetja, zajema tudi izobraževanje s področja varnosti pri delu v samostojnem oddelku, katerega naj bi obiskalo 35 od-

govornih delavcev. Šola se bo predvidoma pričela v drugi polovici januarja. Trije enotedenski seminarji bodo končani do konca februarja. Po končani šoli in opravljenih izpitih dobe udeleženci potrebna potrdila. Iz vsake delovne enote bo obiskalo šolo določeno število tovarišev (dva do pet). Vsi odgovorni delavci iz proizvodnje so dolžni, da v najkrajšem času pridobijo to prepotrebno znanje.

F. Ivančič

Naloge v februarju

(Nadaljevanje s 5. strani)
gali dela investicijskega vzdrževanja, pravočasno obveščeni, da se v isti stanovanjski hiši ne bi vršila istočasno dela investicijskega in tekočega vzdrževanja.

Od posameznih hišnih svetov smo že do sedaj dobili prav koristne sugestije za izvršitev del investicijskega vzdrževanja. Lahko ugotovimo, da se v precejšnjem številu stanovanjskih hiš stanovalci živo zanimajo, kolikšna sredstva bodo na razpolago iz naslova investicijskega vzdrževanja. Da bi pa bili predlogi čimbolj realni, naj vsi hišni sveti dostavijo zapisnike o zborih stanovalcev hišnemu skladu predvsem zaradi uskladitve del na posameznih stanovanjskih hišah.

Uranjek Mihael

Dobre volje in prepričani, da bodo utekli gripi, so naši delavci in uslužbenci že v tretje nastavljali nosove zdravnikovih puhalki

Možnost nabave plemenskih svinjk bele plemenite pasme

Reja prašičev na našem področju ni bila nikdar izrazito tržna, vendar redimo pretežno le plemenite prašiče.

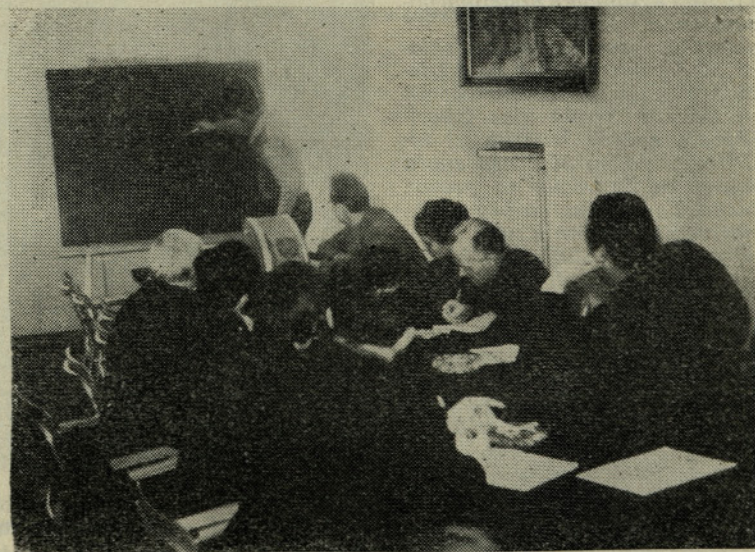
V živalski proizvodnji je potrebna vedno dobra plemenska odbira in pasemska ustrezna usmerjenost. Pri prašičih pri nas načrtne širše selekcije ne izvajamo. Da bi pa zadostili osnovnim zahtevam tudi v prašičjereji, izvajamo redno nabavo in zamenjavo plemenskih merjascev in vodimo rodovnike dvanajstih plemenskih svinj bele plemenite pasme, da bi vzredili plemenske merjasce in svinjke doma.

Reja rodovniških plemenskih svinj bele plemenite pasme je pri nas uvedena pri kooperantih obrata Vransko v Prekopi. V dveh letih selekcijskega dela so vzredili in prodali nad 140 plemenskih merjascev in svinjk. Pasemske lastnosti bele plemenite pasme so primerne za naše pogoje in zahteve.

Iz rodovniške reje bomo v letošnjem letu prodali okoli 60 merjascev in 40 plemenskih svinjk. Plemenske merjasce, da se izognemo parjenju v sorodstvu, prodajamo izven našega področja, za naše potrebe pa jih nabavljamo v Prekmurju. Plemenske svinjke bodo lahko kupili naši kooperanti za plemensko rejo. Prodajali jih bomo od marca naprej v teži 20 — 30 kg po 1200 — 1400 S-din za kg. Naročila za spomladansko in za poznejše nabave sporočite na vaš obrat do 15. 2. 1967. Dostavimo vam jih s kamionom na dom.

Upamo, da bo naročil dovolj, saj ne bi bilo prav, da bi odbran rodovniški naraščaj pitali za zakol.

Grabnar Ludvik

Končan je tečaj za rejce piščancev. Pristovšek Radko tolmači najnovjšo tehnologijo pitanja brojlerjev

Strokovni pogovori in nasveti

Dosuševanje sena na obratu Petrovče

Veliko prednosti ima sušenje sena z ventilacijskimi napravami pred sušenjem na tleh in v sušilih. Relativno majhne izgube hranilnih snovi in vitaminov v krmi ter manjša odvisnost od vremena so gotovo vzroki, zaradi katerih je v kmetijsko naprednejših deželah dosuševanje sena v senikih pomemben člen v tehnologiji pridelovanja krme.

Takšen način sušenja uvajamo tudi na Zalogu, kjer smo v preteklem — poizkusnem letu tako posušili cca 100 t sena in otave. Zmogljivost dosuševalne naprave je sicer ca. 280 ton sena; manj smo ga posušili zato, ker smo na sušilni prostor poluvelo krmo nalagali samo do višine 3,5 m. Pozneje se je pokazalo, da bi bilo dosuševanje enako uspešno, če bi krmo nalagali do višine 7 m. Balirana sena gre na 1 m³ prostornine okrog 100 kg.

Bistvo delovanja dosuševalne naprave je v tem, da zrak, ki ga ventilator tlači po kanalu in skozi rešetke, na katerih je naloženo poluvelo seno, ob prehodu skozi vlažno krmo tej odvzema vlogo in jo tako suši. Glavni deli naprave, ki je montirana pod senikom so: ventilator, leseni zračni kanal ter rešetke, ki so 10 do 20 cm dvignjene od tal senika. Razen ventilatorjev je celotna konstrukcija naprave lesena. En ventilator, katerega zmogljivost je 10 m³ zrakasek., oziroma 0,1 m³/sek.m² sušilnega prostora zadostuje za uspešno ventiliranje krme, naložene v dveh boksih po 700 m³ (10 x 10 x 7 m). Praviloma se najprej nalaga in dosuši ena enota, nato druga. Za celoten 400 m³ velik sušilni prostor imamo vzporedno montirani dve napravi z dvema ventilatorjema in štirimi sušilnimi enotami po 100 m³.

S stroji, ki jih v enoti rastlinske proizvodnje imamo, smo vsa dela do razkladanja poluvelo krme na sušilni prostor opravljali mehanizirano. Zvečer ali zjutraj pokošeno travo smo s Fahrovim križnim obračalnikom raztrosili, čez dan dvakrat obrnili, proti večeru pa z istim strojem zgrabili v manjše redi. Tako smo delali, kadar se krma zaradi manj ugodnega vremena še isti dan ni dovolj posušila

in jo je bilo potrebno naslednji dan še enkrat obrniti. V sončnem in toplem vremenu (otavna košnja) smo pa pokošeno in dvakrat obrnjeno krmo proti večeru zgrabili s Fello in naslednji dan dopoldne, ko je seno v redeh sonce nekoliko ogrelo, zbalirali z nizkotlačno stikalnico (Fortschrit).

Paziti moramo, da ne baliramo sena ki ima nad 35% vlage. Nekaj odstotkov bolj vlažna je lahko krma, katero bomo dosuševali nebalirano. Vlogo in primernost za baliranje smo na travniku ugotavljali kar z roko, saj sčasoma tudi za to dobimo pravičen občutek. Zaradi kontrole in poznejšega preračunavanja teže poluvelo mase na 14% suho seno so nam točno vlogo ugotavljali še na Inštitutu za hmeljarstvo. Pri mehanizaciji velja opozoriti na križni obračalnik, ki je doslej najbolj izpopolnjen stroj za trošenje in obračanje sena. V krmi, ki jo sušimo s tem strojem, že po drugem obračanju ni zelenih šopov, kar je tudi pogoj za dosuševanje v senikih. Je pa dejstvo, da je stroj zaradi številnih zglobov in obratovne hitrosti zelo občutljiv na sunke, zato ga lahko uporabljamo samo na gladkem in od kolesnic neizoranem travniku.

Balirano poluvelo seno smo prvič naložili na rešetke do višine 2 m, pozneje še 1,5 m. Pri razkladanju na sušilni prostor je pomembno dvojje:

— Bale je potrebno zlagati tako, da med njimi ne nastajajo špranje skozi katere bi pri ventiliranju uhajal zrak.

— Vlažnega sena ne smemo tlačiti. To nam je delno uspelo tako, da so delavci pri zlaganju hodili po deskah, ki smo jih polagali po že naloženi krmi. Ročno premetavanje in zlaganje bal na 400 m³ velik sušilni prostor je bila lani na Zalogu največja pomanjkljivost pri celotnem poteku dosuševanja. Z nabavo transporterja bo tudi ta pomanjkljivost v bodoče odpravljena in bo spravilo krme v celoti mehanizirano.

Seno smo še isti dan, ko je bilo naloženo na rešetke, ventilirali do večera. Naslednje dni smo ventilatorja vključili, čim je zjutraj zračna vlaga padla pod 80% (od 9. do 10. ure), kar

smo ugotavljali s higrometrom. Izključevali smo jih zvečer okrog 18. ure. V deževnih in meglenih dneh sena nismo ventilirali, razen v nekajurnih presledkih, ko smo napravo vključevali po 1/2 ure, kadar se je krma segrela nad 30°C. Z občasnim vključevanjem smo v krmi zbijali visoko temperaturo, ki pospešuje delovanje škodljivih bakterij. Toploto v krmi smo ugotavljali s posebnim termometrom, vgrajenim v aluminijasto sondo, katero smo zapikovali v seno.

Seno je suho takrat, ko temperatura v njem ne narašča več

$$\frac{100 - 33 (\% \text{ vložene krme})}{100 - 14 (\% \text{ vlage v suhi krmi})} = \frac{67}{86} = 0,78 \text{ (faktor)}$$

$$130.000 \text{ kg poluvelo krme} \times \text{faktor } 0,78 = 101.400 \text{ kg suhe krme s } 14\% \text{ vlage.}$$

Celotna investicija dosuševalne naprave s 400 m² sušilnega prostora je stala 30.066,83 N-din, in sicer:

Gradbena dela	12.657,67 N-din	— 5% amortizacije 15% amort.
les	4.388,73 N-din	
mizarska dela	2.693,55 N-din	
elektr. priključ.	2.966,55 N-din	
dva ventilatorja	7.360,80 N-din	

Če upoštevamo letno amortizacijo 3244,26 N-din in stroške porabljene električne energije, nas je dosuševanje stalo 3,9 S-din po kg sena, kar se bo pa

nad 20°C oziroma takrat, ko se temperatura krme konstantno izenačuje s temperaturo zraka.

Iz evidence, ki smo jo med dosuševanjem vodili, je razvidno, da je vsebovalo 130 t poluvelo krme, ki smo jo na sušilni prostor pripeljali, povprečno 33% vlage. Da smo to krmo posušili na 14% vlažnosti, smo porabili 3586 KWh toka, (tokovina N-din 717,20). Za 1 kg smo porabili električne energije v vrednosti 0,72 S-din.

Navoženo 33% vlažno krmo smo preračunali v težo suhega sena s 14% vlago na sledeč način:

valne naprave s 400 m² sušilnega prostora je stala 30.066,83 N-din, in sicer:

— 5% amortizacije
15% amort.

v bodoče, ko bomo posušili 280 t sena, za kolikor je tudi zmogljivost naprave, zmanjšalo cca 50% po kg.

Peter Okročnik ing.-

Pridelovalci hmelja in koroze

Skrajni čas je, da pospravite z njiv, kompostirate, sežgete ali uporabite za steljo hmeljevino in pokrmite ali porabite za steljo koruznico in s tem preprečite škodo, ki jo povzroča prosena večša na hmelju in na koruzi.

Škoda, ki jo povzroča prosena večša na hmelju, iz leta v leto narašča. V zadnjih letih je bilo opaziti v nekaterih hmeljiščih, predvsem tam, kjer ni bila pravočasno pospravljena hmeljevina in koruzovina, precejšnji škodo. Proseno večša prezimi pri nas v glavnem v hmeljevini in koruzovini in njenih odpadkih.

Ima dve generaciji:

Prva generacija se pojavi v trtah hmelja in povzroča škodo

s tem, da zavira rastlino v rasti in s tem zmanjšuje cvetni nastavek in povzroča nepravilno razvitost storžkov. Druga generacija dela škodo na vrhnjih storžkih. Pri obiranju hmelja je potrebno zelo paziti, da ločimo napadene storžke, sicer poslabšamo kvaliteto hmelja. Ker ne poznamo učinkovite kemične zaščite zatiranja prosene večše, je potrebno izvesti vse zgoraj navedene preventivne ukrepe, ki so po Temeljnem zakonu o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci obvezni. Pridelovalci hmelja in koroze, v vašo in skupno korist je, da izkoristite vsako lepo vreme in to storite čim prej!

KMETIJSKI INSPEKTOR
Ivan Glušič, kmet. inž.

ZIMSKO ŠKROPLJENJE SADNEGA DREVJA

Bliža se čas, ko bo zopet potrebno izveleči iz skladišč in garaž škropilnice za prvo škropljenje sadnega drevja. Razumljivo je, da morajo biti škropilnice med zimo temeljito popravljene, da ni pričakovati med škropljenjem večjih zastojev.

Za zimsko škropljenje sadnega drevja že več let zaporedoma uporabljamo kemične pripravke na osnovi dinitroorto-krezola (DNOC) — imenujemo jih tudi »rumeni pripravki«. Sem spadajo: rumesan olje, rumesan pasta, žuto olje, krezolan itd. Predvsem smo uporabljali rumene pripravke v obliki olja zaradi tega, ker je njihova uporaba enostavnejša od uporabe različnih past. Te je potrebno pred uporabo topiti v vodi, kar je precejšnja ovira pri pripravi škropiva.

V letošnji sezoni bomo predvsem uporabljali novejša sredstva FOLIDOL OLJE.

Folidol olje je pripravljeno na osnovi parathiona in mineralnega olja in je zelo strupeno. Ima zelo širok spekter delovanja, saj uničuje: jajčeca listnih uš, krvavo uš, gosenice zmrzli-karja, zavijače, jabolčnega cve-tožera in kaparje. Uporablja se v 0,5 — 1% koncentraciji (0,5 — 1 litra na 100 litrov vode).

Največji učinek dosežemo s sredstvom, če ga uporabljamo v času od nabrekanja popkov do takrat, ko so lističi veliki za mišje uho (stadij mišjega ušesa). V tem času uporabljamo tudi že poznano sredstvo oleodiazinon v koncentraciji od 1 do 1,5%.

Poleg že omenjenih sredstev bomo v manjši meri uporabljali še rumesan olje v 3% koncentraciji pa rumesan pasto v 2% koncentraciji.

Odlično sredstvo za zimsko škropljenje sadnega drevja je žvepleno apnena brozga, ki ima istočasno fungicidno in insekticidno delovanje. Škoda je le, da je brozga precej draga, če jo kupimo v trgovini. Lahko jo skuhamo doma sami. Pripravimo jo na sledeč način:

V železnem ali pološčenem kotlu (ne uporabljajte bakrenega, ker žveplo baker razjeda) dobro zmešamo 20 kg žvepla in 9 kg živega apna ali 27 kg gašenega apna. Med mešanjem dolivamo vodo tako, da dobimo 100 litrov tekočine. Višino 100 litrov vode na kotlu ali na mešalki (kuhlji) zaznamujemo in kuhamo tako, da vre 45 minut. Med kuhanjem brozgo večkrat premešamo in izhlapelo

vodo dolivamo tako, da imamo vedno 100 litrov tekočine (do znamenja). Ko začne dobivati oranžnordečkasta brozga zelenkasto barvo, jo odstavimo in ohladimo. Brozga se naj vsede, bistro tekočino odlijemo in jo skladiščimo tako, da ne pride do nje zrak in da ne zmrzne. Tako kuhana brozga ima okrog 20% Bé gostote.

Tako pripravljeno žvepleno apneno brozgo uporabljamo za zimsko škropljenje sadnega drevja v 20 do 25% koncentraciji, to je, na 80 do 75 litrov vode 20 do 25 litrov brozge. Če nam brozga ostane, jo lahko uporabljamo tudi za poletna škropljenja in sicer v 2% koncentraciji.

V trgovinah prodajajo koncentrirano žvepleno apneno

Škropilec v polni »bojni« opremljen

brozgo in sicer 30% Bé gostote in jo uporabljamo za zimsko škropljenje v 15 do 20% koncentraciji (15 do 20 litrov na 85 do 80 litrov vode) za poletna škropljenja pa v 1,5% koncentraciji.

Da bomo imeli zadovoljiv uspeh pri škropljenju sadnega drevja, moramo upoštevati več okolnosti. Ena zmed važnih okolnosti je, temeljita priprava sadnega drevja za škropljenje — čiščenje. Izrezati moramo pregoste in suhe veje ter očistiti deblo starega lubja. Vrhove visokih dreves moramo primerno skrajšati tako, da lahko dosežemo vrh s škropivom.

Tudi tehnika škropljenja igra odločilno vlogo pri škropljenju. Škropilnice morajo biti prirejene tako, da lahko z njimi dosežemo najmanj 20 atmosfer

pritiska, kajti le s tem pritiskom lahko dosežemo višje vrhove dreves. Drevo moramo pod pritiskom oprati in pri tem paziti, da ne ostane niti cm² nepoškropljene površine. Na odraslo drevo moramo porabiti 10 do 15 pa tudi 20 litrov škropiva.

Ker so vsa omenjena kemična sredstva za varstvo rastlin zelo strupena, se morajo ljudje, ki sodelujejo pri škropljenju, pravilno zaščititi. Naša dolžnost je, da jih pravočasno in pravilno poučimo o nevarnostih, ki nastopajo v zvezi s tem.

Da bi se izognili morebitnim poškodbam in zastrupitvam, moramo ljudem, ki sodelujejo pri škropljenju ali ravnanju s strupenimi kemičnimi sredstvi, priskrbeti primerne zaščitne obleke. Škropilci morajo imeti obeke iz nepremočljivega materiala, ščitnik za lice in oči respirator, nepremočljivo pokrivalo in rokavice ter gumijaste škornje.

Delovna obleka se kmalu pojavi s škropivom, zato jo moramo vsak dan po uporabi temeljito sprati in posušiti, da lahko naslednji dan oblečemo čisto. Če škropimo v vetrovnem vremenu, je treba paziti, da škropiva ne zanaša škropilcu v obraz, po živini ali po rastlinah, ki jih ne bi smeli škropiti. V takem primeru moramo prekiniti s škropljenjem.

Pri mešanju in nalivanju škropiva moramo paziti, da ne pride škropivo v dotik s pitno vodo ali vodo v potokih (zastrupitev vodne faune — ribe itd.). Prav tako ne smemo puščati prazne embalaže od strupenih škropiv kjerkoli, pač pa jo moramo zbirati na posebnem mestu, kjer ni nevarnosti, da pridejo v dotik z njo otroci ali kdo drug. Embalažo je potrebno uničiti in zakopati na kraju, od koder ni možen odtok vode v vodnjake, studence, potoke itd. Mlake, ki nastajajo pri mešanju ali nalivanju škropiva, moramo posuti z gramozom.

Pri delu s kemičnimi sredstvi ne smemo piti predvsem alkoholnih pijač, ne kaditi in jesti. Pred jedjo si moramo temeljito umiti obraz in roke.

Ljudje ki bodo opravljali škropljenja s kemičnimi sredstvi, morajo biti prej zdravniško pregledani.

Če upoštevamo vse varnostne ukrepe pri delu s kemičnimi sredstvi za varstvo rastlin, so zastrupitve skoraj izključene. Če se kljub pazljivosti le pripeti nezgoda in pride do zastrupitve, moramo poškodovancu takoj nuditi prvo pomoč.

Da bi poškodovancu lahko nudili pravočasno prvo pomoč, moramo poznati znake zastrupitve. Znaki zastrupitve s kemičnimi sredstvi, ki so na osnovi fosforne kisline (Folidol olje, oleodiazinon) so: glavobol, omotica, zamegljen vid, krči v trebuhu, driska, pritisk v prsnem košu in nervoja. Pri težjih primerih pa opazimo še močno znojenje, solženje, slabitev srca, krčenje in drhtenje mišic, zlasti ustnic in jezika, pogosto izločanje seča, močno krčenje očesnih zenic, zelo težko dihanje, nezavest, paraliza dihalnih organov in smrt.

V teh primerih moramo ukrepati na naslednji način:

Odstraniti bolnika z delovnega mesta, namestiti ga na čiststem zraku v senci. Odstraniti mu pene iz ust, ga temeljito umijemo in če je potrebno, mu damo umetno dihanje. Lahko mu damo tablete živalskega oglja in takoj pokličemo zdravnika.

Znaki zastrupitve s kemičnimi sredstvi, ki so na osnovi dinitroortokresola (rumesan olje, rumesan pasta, žuto olje, krezolan itd.) pa so:

lahko znojenje in poškodovaneč čuti žejo. Pri težjih zastrupitvah pride do povečanega presnavljanja, hitrega pulsa, bruhanja, poškodovanec postaja nemiren, slabo izloča seč, ki postane rumeno-fluorescentne barve. Pri težjih zastrupitvah pride do ekstremnega znojenja, nenadne oslabelosti srca, krčev in smrti. Smrt ali ozdravljenje nastopi navadno od 24 do 48 ur. Če opazimo pri delavcu enega izmed naštetih znakov, ga takoj odstranimo z delovnega mesta, mu slečimo delovno bleko, odprimo ovratnik, pas, ga sezujemo in umijemo obraz in roke, če dopušča to poškodovančevo stanje. Na poškodovanca moramo vplivati pomirjevalno in ga prisilimo k bruhanju. Če ima bolnik vročino, mu pokladamo mrzle obkladke, telo pa obrišemo z mokro brisačo. Takoj moramo poklicati zdravnika.

Vsa, v sestavku omenjena kemična sredstva, so za čebele zelo strupena, razen žvepleno apnene brozge, zato jih smemo uporabljati za škropljenje sadnega drevja le takrat, ko rastline v sadovnjaku ne cvetijo. Čebelarje je potrebno obvestiti, da bomo pričeli s škropljenjem s strupenimi sredstvi, najmanj 48 ur pred pričetkom škropljenja, da lahko pravočasno čebele zapro.

Marsikdo je že slišal o tem in tudi videl sredstva mehanografije, žive predstave pa si ni mogel ustvariti. Zato je ta sestavek o teh zanimivih in iz dneva v dan važnejših mehanografskih strojih sestavljen čim bolj poljubno in namenjen vsem sodelavcem v kolektivu.

Podajmo se v svet številke!

Davno so že minili časi, ko so ljudje šteli s prsti, ko so si »zapisali« neko število z zlaganjem kamenčkov ali z vrisanjem črtic v pesek ali skalo. Tisočletja so minila, ko so Kitajci, Babilonci, Egipčani, Grki in Rimljani že poznali in uporabljali posebne znake za označevanje števila, znake, ki jih imenujemo številke. Te znake so uporabljali trgovci in učenjaki: matematiki, naravoslovci, zvezdoslovci in drugi. Že takrat so poznali zamotane računске operacije. Številke je bilo treba seštevati, odštevati, množiti med seboj in deliti — to so osnovne računске operacije, pri katerih se številke »predelujejo« in tvorijo nove. Za računanje, kakor imenujemo to predelavo številke, so imeli na razpolago le najbolj enostavne pripomočke: pisalo in predmet na katerega so pisali. Vemo pa, da so Kitajci že takrat imeli pripomoček za računanje, imenovan ABACUS, ki ga poznamo tudi mi iz šole: to je stajalo z desetimi vrstami po deset kroglic, ki jih lahko pomikamo sem in tja. S tem pripomočkom je mogoče hitro reševati tudi težje računске operacije. Kljub tem enostavnim pripomočkom so že tedaj s svojim umom in znanjem ustvarjali čuda tehnike, kot so jezovi, prekopi, čudovite zgradbe, npr. egipčanske piramide.

Tako so minila stoletja in tisočletja. Razvijala se je tehnika. Človek je iznašel vedno nove pripomočke, od enostavnega kolovrata do najmodernejšega stroja avtomata, ki so mu olajšali delo. Z njihovo pomočjo se je rešil težkega dela in postal upravljalec strojev, ki so opravljali to delo zanj. Lopate, krampe, kose je zamenjal npr. bager in kombanji, samokolnice, vozove in ladjice so zamenjali kamioni, tovorne ladje in letala, sekiro, dleto, kladivo in drugo ročno orodje so zamenjali stroji za žaganje, vrtanje, rezkanje, struženje, kovanje in nešteti drugi. Postopoma je razvijal tehniko dela in si izmislil vedno nove pripomočke, ki naj bi mu omogočili opravljati delo lažje, hitreje, bolje. Tako se je dvignila produktivnost človeškega dela: v istem času je opravil več! Danes opravimo s svojo tehniko 14-krat več v istem času, kot so to opravili pred 100 leti, ali drugače povedano, isto delo, za katero je človek rabil pred sto leti 14 ur, opravi danes v 1 uri. Kakšen napredek! Vendar ne na vseh področjih. V pisarnah pišemo številke vedno z roko ali na pisalni stroj — torej posredno še vedno z roko — in računamo z enostavnimi strojčki, v večini na ročni pogon. Podobno so delali tudi pred 3000 leti! Tako nesoglasje nas mora začuditi, saj zahteva današnji način proizvodnje, gospodarjenja in družbenega dogajanja na sploh veliko več računanja, več pisanja številke, vsekakor pa toliko več, kolikor več je proizvodnje in trgovine in kolikor več je družbene evidence. Današnji način proizvodnje, predvsem serijske, zahteva vedno boljše pripravo dela, točne plane, točne podatke o dogajanju v proizvodnji in točne obračune, le tako je mogoče obvladati to delo in ga voditi. Vse to zahteva veliko računanja ter pisanja številke — in še hitro naj bo opravljeno, ako naj kaj koristi! Razumljivo je, da se tako mora povečati administracija.

Strojna obdelava podatkov - mehanografija

Hočemo imeti več podatkov in to hitro, obdelujemo pa jih na način in s sredstvi, kot so to delali naši pradedi. Proizvodnost v pisarnah se je povečala v tem času le 2-krat! To nesorazmerje moramo odpraviti, odpravimo pa ga lahko le s pomočjo mehanizacije pisarniškega dela, s pomočjo mehanografskih strojev.

KAJ JE TO MEHANOGRAFIJA?

Na kratko: mehanografija je pisanje s stroji. Včasih so stroji samo pisali abecedne in številčne znake, danes lahko tudi računamo z njimi in stroji avtomati so do neke mere že usposobljeni za sprejemanje logičnih zaključkov in za shranjevanje podatkov. Številka ali beseda, ki nekaj pove, ki označi stanje ali spremembo nečesa, je za nas podatek. Naslov je podatek, kje kdo stanuje, številka materiala je podatek o vrsti materiala, količina je podatek o stanju, izdaji ali dohodku tega materiala. Pravimo, da podatke obdeluje-

racije, te zopet opravljamo s specialnimi stroji za posamezna dela. Material prirežemo na strojni žagi ali s strojnimi škarkami, kujemo s strojnim kladivom, vrtamo na vrtnem stroju, stružimo, brusimo vse na specialnih strojih, operacijo za operacijo. Tak način dela je posebno učinkovit, ako ga opravljamo za večje število istih izdelkov, operacijo za operacijo. To je serijski način dela s stroji. Če je tak način dela možen v proizvodnji, zakaj ne bi bil mogoč v pisarni?

Poskusimo tudi pisarniško delo razčleniti v posamezne operacije in ga mehanizirati. Tisoči delovnih listov, materialnih izdajnic, računov in drugih dokumentov je treba obdelati na način, ki ima nekaj skupnih osnovnih delovnih operacij: čitati, pisati, knjižiti, računati, zbrati in izpisati poročilo. Kakor imamo v proizvodnji razne stroje za posamezne operacije dela, tako bi morali tudi za pisarniško delo imeti posebne stroje, ki bi opravljali posamezne tipične operacije v velikih količi-

Vojko Holobar,
vodja mehanografskega oddelka

mo. Osnovne številke, tj. podatke prepisujemo, preračunamo v nove številke, jih urejamo in zbiramo v poročila. Kako bi bilo to mogoče opraviti s stroji, ki bi vse to delo opravljali sami po postavljenem navodilu. Že pred 80 leti so si zastavili to vprašanje in iskali rešitev. Pred 40 leti so našli prve zadovoljive rešitve, pred 15 leti šele so ti stroji začeli pisati besede in z razvojem elektronike so bili dani pogoji za neslutene možnosti in hitrost obdelave podatkov. Kako lahko opravljajo stroji to delo?

Za lažje razumevanje se vrnimo k proizvodnji izdelkov. Današnji, serijski način proizvodnje ima posebno značilnost: delo je razčlenjeno v posamezne osnovne delovne operacije, ki jih opravljamo na specialnih strojih, narejenih nalašč za tako delo. Včasih je izdelal en izdelek en sam človek od začetka do konca: omislil si je, kakšen naj bo izdelek, pripravil material, ga prirezal in nato obdelal s kovanjem, obrezovanjem, vrtanjem, piljenjem itd., do končne oblike. Sodoben industrijski način proizvodnje uporablja drugačen način dela, ki sloni na delitvi dela. Delo je razdeljeno na posamezne delovne ope-

nah. Vendar je velika razlika med delom v pisarni in med onim v proizvodnji. V proizvodnji preoblikujemo material v nek izdelek, v pisarni pa imamo opravke s številkami, besedami in pojmi, s katerimi stroj ne more ničesar začeti, ker jih ne zna niti čitati, niti jih ne more razumeti, pravilno tolmačiti in vedeti, kaj naj z njimi stori. Večina pisarniških strojev, ki jih poznamo, imajo zato nekaj skupnega: tipke, s katerimi »vnesemo« v stroj podatke iz dokumenta in tipke, s katerimi lahko določimo, kaj naj se s temi podatki godi. Samo tako lahko ti stroji pišejo, računajo in knjižijo. Hitrost in delo tudi točnost njihovega dela je odvisna od hitrosti tistih, ki stroj upravljajo, torej od človeške marljivosti. Za opravljanje dela na idealen način bi torej morali imeti stroj, ki bi nam čital podatke in tudi »vedel« kaj naj z njimi stori, kako naj jih obdela in končno izpiše poročila, kakršna želimo imeti. Težava je bila predvsem v različnih velikostih dokumentov in v različnih pisavah, ki jih stroj ne more čitati. Najti je bilo treba najprej sredstvo, ki bo prevzelo podatke na enoten način in

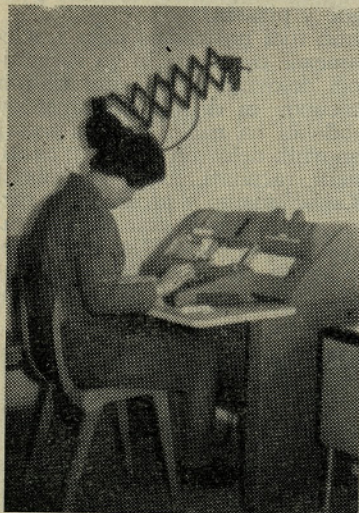
(Nadaljevanje na 10. strani)

(Nadaljevanje z 9. strani)

jih nato prenašalo od stroja do stroja, od operacije do operacije. Rešitev je bila najdena leta 1880 v obliki luknjane karte. Luknjana karta je karton določene velikosti, ki sprejema številke in črke po posebnem razporedu v obliki luknjic, katere lahko stroji »čitajo«. Rešitev je podobna oni, ki je bila najdena s pisavo za slepce. Stroj dejansko otipa luknjice v kartonu na mehanični ali elektromagnetski način, pri sobolnih strojih že z napravami, ki so občutljive za svetlobo in jih tako sprejme, obdela in rezultate zopet odda z luk-

po določenem programu. Naloga operaterja je samo še, da vodi delo strojev.

V zadnjih letih je z razvojem elektronske tehnike nastala tudi pri obdelavi podatkov prava revolucija. Skonstruirani so bili stroji za obdelavo podatkov, katerih osnovni element je tranzistor. Njih značilna lastnost je možnost, da shranijo odčitane podatke in jih nato obdelujejo z izredno hitrostjo. S pomočjo naprav za shranjevanje podatkov, kot so to spominke celice, magnetni trakovi, magnetne plošče in podobno, je mogoče shraniti na

Marinček Ika ugotavlja na verificirki pravilnost dela luknjalnega stroja

Na luknjalnem stroju že begajo urni prsti Grušovnik Marije in spreminjajo številke in črke v luknje na kartončkih

njanjem luknjic v karton ali pa z izpisom na pisalnem stroju. Kako naj stroj obdela podatek, to določi človek. Stroj dobi ustrezna navodila za delo preko posebnih komandnih plošč, ki jih sestavi programer dela. Sodobni elektronski stroji pa si vsak tak program dela sami »zapomnijo« in opravljajo delo bolj natančno, kot pa to zmore človek.

NEKAJ O STROJIH

Luknjana kartica predstavlja rešitev osnovnega problema pri obdelavi podatkov. Luknjana karta prevzame podatke v obliki luknjic in tako prenaša podatke od stroja do stroja, od operacije do operacije. Za posamezne operacije so bili skonstruirani posebni stroji, ki opravljajo delo z izredno veliko hitrostjo. Tako imamo naslednje stroje: stroj za luknjanje kart, stroj za kontrolo luknjanja, stroj za sortiranje tj. grupiranje kart, stroj za prenos podatkov, stroj za računanje, stroj za izpis podatkov na karte, stroj za izpis poročil. Te stroje grupiramo v stroje za pripravo kart, stroje za grupiranje kart, stroje za izkoriščanje rezultatov obdelave podatkov. Hitrost dela na teh strojih — razen na stroju za luknjanje kart — ni več odvisna od človeškega dela. Hitrost dela je določena s hitrostjo stroja. Tako dosežejo prej omenjeni stroji (ki spadajo v skupino takojimenovanih konvencionalnih strojev) hitrost obdelave 6 do 9 tisoč kart na uro. V eni uri opravi tak stroj npr. 6.000 računskih operacij, 9.000 seštevanj 9.000 knjiženj itd., vse avtomatično

milijone znakov. Računske operacije vrši s hitrostjo, ki jo je težko doumeti. Opravi na stotine seštevanj v sekundi, rezultate računanja zopet shrani, jih zbira po delovnem programu in izpiše poročila s hitrostjo do 90.000 vrst na uro. Njihova praktična hitrost je omejena s hitrostjo čitanja dokumentov in izpisa rezultatov, ki znaša povprečno 36.000 dokumentov oziroma vrst na uro. Obenem opravlja vse računske operacije, sprejema logične zaključke, ugotavlja napake, na kratko opravi vse delo, ki je potrebno v zvezi z obdelavo podatkov nekega dokumenta. Seveda mora stroj dobiti točno navodilo za svoje delo. To navodilo sestavi organizator in programer strojne obdelave na takem elektronskem sistemu. Ta navodila morajo biti zelo natančna in preizkušena. Ker imajo ti stroji izredne možnosti obdelave podatkov, jih ne uporabljamo samo za enostavne obračune v industriji, temveč tudi za zahtevna dela na znanstvenem področju. Le s pomočjo takih strojev je bilo mogoče skonstruirati satelite, izračunati njihovo pot in jih voditi v vesolje vse do drugih planetov. Vendar ostanimo pri materi zemlji in pogledjmo, kaj nam lahko nudijo ti stroji koristnega pri našem delu.

PODROČJE OBDELAVE PODATKOV IN POGOJI DELA

Stroji za obdelavo podatkov so se pokazali v industriji, trgovini in upravi kot zelo koristni. Z njimi je mogoče obdelati podatke hitro, točno in v večji podrobno-

sti. Področje dela je lahko zelo različno: planiranje proizvodnje, potreba materiala, kapacitet strojev, priprava podatkov za proizvodnjo, izpis delovne dokumentacije, zasledovanje rezultatov proizvodnje količinsko in vrednostno, nadziranje zaloga materiala, obračun stroškov in proizvodnje, ugotavljanje odstopanj od plana, naročanje, fakturiranje, izpis odpremnih dokumentov, priprava podatkov za analize npr. stroškov, proizvodnje, trga ipd., vse to spada v program dela. Z drugimi besedami, praktično lahko opravimo vsa dela, kjer se obdelujejo podatki po nekem v naprej znanem programu dela in na način, ki ima za osnovo matematiko in logiko. Le da opravljamo ta dela veliko, veliko hitreje, bolj točno in da si lahko s tem privoščimo tudi izdelavo poročil v takih podrobnostih, ki bi jih sicer z ročnim delom ali ne mogli dobiti ali pa bi bilo tako delo predrago. V končnem učinku je delo s temi stroji — ako jih znamo pravilno uporabljati in izkoristiti — izredno učinkovito in tudi poceni. Star pregovor pravi: kdor hitro da, dvakrat da. To je tudi glavna prednost teh strojev: rezultate dajejo hitro in kvalitetno. Pridobiti na času, pridobiti na kvaliteti in dobiti hitro podatke, ki so važni za poslovanje podjetja, za odločanje in usmerjanje v poslovanju podjetja — to je namen uporabe teh strojev in v tem je korist, ki bodo v novih pogojih gospodarjenja prišli vedno bolj do veljave. Pri vsem tem pa ne smemo zanemariti zelo važnega dejstva: delo s temi stroji zahteva zelo točno pripravo podatkov, ki naj jih stroj obdela. Če ni osnovni podatek, ki ga stroj odčita, točen, tudi rezultat ne more biti točen. Stroj tako sili k vestnemu in točnemu delu pri pripravi, pri prvem evidentiranju podatkov. Vse drugo opravi potem stroj v vaše največje zadovoljstvo. Dejstvo, da sili delo s temi stroji k redu, delovni disciplini, dobri organizaciji in natančni pripravi podatkov za proizvodnjo, je pomagalo k temu, da so začeli imenovati te stroje »organizacijski stroji«. Naziv sicer ni točen, res pa je, da so ti stroji izreden pripomoček pri organizaciji dela in proizvodnje, ker zahtevajo za svoje delo dobre organizacijske priprave tehnoloških podatkov in podatkov računovodstva, kakor tudi njih obdelave.

Obstojajo resni izgledi da, da bomo tudi mi prišli do koristi, ki jih nudi uporaba strojev za obdelavo podatkov. Z uresničitvijo projekta, ki predvideva ustanovitev mehanografskega centra v Celju, ki bo v končni fazi — po nekaj letih — posedoval tudi elektronski sistem, bomo nadoknadili zamujeno. Ti stroji so že v uporabi v Ljubljani, Mariboru, Kranju, Jesenicah, Kopru in ravno tako v drugih republikah. Dvignili bomo lahko produktivnost tudi v svoji administraciji in bomo uredili svoje poslovanje na sodoben način s stroji — avtomati za obdelavo podatkov. Pri uresničenju te naloge bodo morali sodelovati vsi sodelavci v podjetju, kajti ta naloga je vsaj tako resna, kot je resna zahteva po sodobni organizaciji dela.

B. H.

Naša osnovna dejavnost na kmetiji je živinoreja, a glavni dohodek od krav mlekaric. Zaradi tega so privezane v hlevu že dokaj odbrane krave. Da nam je živina donosna, ji posevčamo vso potrebno skrb in nego. Seveda bi brez strokovne pomoči ne zmogli vzrejeti primerne živine.

Zaradi raznih obolenj in nekaterih težjih porodov sem primoran čestokrat klicati na pomoč živinozdravnika, da se tako izognem morebitnim posledicam.

Tudi na dan Novega leta 1967 v hlevu bolezen ni prizanšla. Je že tako. Pri dopoldanskem krmljenju sem opazil, da ena izmed krav ni jedla. Mislil sem, da gre za kakšno prehodno prebavno motnjo. Čez dan sem kravo večkrat opazoval, prežveka ni dobila. Pri večernem oziroma popoldanskem krmljenju je bila krava videti še slabša. Močno me je zaskrbelo in odločil sem se, da bom kljub praznikom klical živinozdravnika. Ob nedeljah in praznikih je na celotnem območju žalske veterinarske postaje dežuren le eden živinozdravnik. Tokrat je bil veterinar Lesjak Milan iz Prebolda. V hlev je prišel okrog polnoči. Kravo je dobro in vestno preiskal. Dal ji je neka zdravila za slučaj prebavnih motenj, vendar je domneval, da ima krava železo v prebavni votlini. Dejal je še, da se bo čez dva dni zopet oglasil. Tako je tudi bilo. Ta dva dni si je krava opomogla, ponovno je jedla; zdelo se mi je, da je okrevala. Po vestnem in natančnem pregledu je tov. Lesjak M. povedal, da tiči v prebavilih krave železo. Tega sem se ustrašil in tudi podvomil. Na kraju je živinozdravnik odločno dejal, da je nujen kirurški poseg, torej operacija. Pristal sem na to, četudi s težkim srcem, saj gre za eno najboljših krav v hlevu.

Drugi dan sta prišla dva živinozdravnika, naš okoliški tov. Ocvirk Franc in tov. Lesjak Milan. Po zelo skrbni pripravi sta izvršila v hlevu operacijo. Tega seveda še nisem doživel niti videl, čeprav sem živinorejec. Po temeljiti preiskavi ventralne votline je eden izmed živinozdravnikov prinesel v roki, med prstoma na pol zaokroženo cca. 10 cm dolgo žico, ki je bila nevarno vbodena v spodnji votlini prebavila. Sledilo je šivanje, meni in vsem pa je odleglo. Bilo

Operacija v hlevu

je le še vprašanje, kako bo krava okrevala. Tovariša živinozdravnika sta mi še naročila skrbno dieto, ki sem se je dosledno držal. Zdaj, po treh tednih, je krava okrevala, normalno jo krmim in sem zaradi tega vesel.

Hvala vama tovariša veterinarja Lesjak Milan in Ocvirk Franc. Zaradi vajine visoke strokovne pomoči in skrbi je ostala še v naprej v našem hlevu rodovniška, doma vzrejena, odlična krava, ki bi sicer morala v zasilni zakol.

Drugim, ki bi jih doletelo isto, mirno priporočam, da ukrepajo pravočasno in se posvetujejo s strokovnjakom. Leta vam bo najbolje pomagal rešiti živino, ki predstavlja premoženje.

Brišnik Ivan, živinorejec — Prekopa 26

VTISI IZ FRANCIJE

Velikost obdelovalnih površin kmetov je zelo različna. Francoska kmetijska zakonodaja govori o spodnji in zgornji meji velikosti kmetije. Minimum in maksimum sta v posameznih pokrajinah različna in sta odvisna od gospodarskih razmer in povprečne velikosti kmetije.

Najmanjša z zakonom določena meja ima namen preprečevati drobljenje in razbijanje kmetij, ki so že za sodobno tehnologijo itak majhne. Če menja lastnika, mora preiti vsa zemlja v roke proizvajalcev, ki si tako povečujejo zemljišče.

Najvišja določena meja (maksimum) pa ima namen preprečevati kopičenje zemlje v rokah maloštevilnih lastnikov, ki obdelujejo zemljo z najeto delovno silo pogosto v obliki zakupa.

Povprečna velikost kmetije v posameznih pokrajinah je precej različna. V Šampanji, kjer se kmetje ukvarjajo skoraj izključno z vinogradništvom in vinarstvom, je povprečna velikost kmetije okrog 5 ha. V vasi, ki smo jo obiskali, je znašala 4,5 ha z 1,25 ha vinograda. Na jugu, kjer se kmetje ukvarjajo bolj s poljedelstvom, pa je povprečje 20–30 ha na kmetijo. Največja posestva imajo veleposestniki v okolici Pariza; tod merijo kmetije 150 do 250 ha obdelovalnih površin in še več, ki jih seveda lastniki obdelujejo z delavci. Ta posestva so tudi najbolj mehanizirana.

Naši gostitelji so ugotavljali, da se zakon o zemljiškem maksimumu ne izvaja dosledno in da se zemlja še vedno kopiči v rokah veleposestnikov, ki jo mnogokrat dajejo v najem.

Zadruga imajo predvsem nalogo vnovčevati pridelke in izboljšati organizacijo proizvodnje ter nakupa reprodukcijskega materiala, banka in hranilnice financirati te proizvode, kmečki sindikati pa izboljšati politične, socialne in splošne ekonom-

ske pogoje za kmečko prebivalstvo. V Franciji je več kmečkih sindikatov. Mi smo bili gostje najnaprednejšega in tudi najbolj delavnega »mladi kmetijski proizvajalci«. To ni kakšna mladinska podružnica, pač pa sindikat, ki nosi v naslovu »mladi« zaradi cilja pomladiti strukturo kmetijskih proizvajalcev, ki odločajo o gospodarjenju. Tu so predvsem mišljeni kmečki gospodarji, ki so v povprečju stari čez 50 let in ki so tudi na odgovornih položajih v zadrugah in ostalih kmečkih organizacijah. V Franciji menijo, da je takšno stanje ovira za hitrejši napredek kmetijstva, menijo da njihovo kmetijstvo zaostaja v precejšnji meri zaradi tega. Za primer in vzgled kažejo na strukturo vodilnega in strokovnega kadra v elektronski industriji, kjer je povprečna starost 30 let.

Drugi cilj tega sindakata je politika odkupa zemlje. Dosegli so sprejem zakona, ki daje pri nakupu prednost tistim, ki zemljo sami obdelujejo, predvsem družinskim kmetijam. Vendar kljub posojilom, ki jih dobivajo za nakup zemlje, kljub prednostim pri nakupu, precej te zemlje pokupijo veleposestniki.

Važna naloga sindikata je izobraževanje. Poudariti je treba v prvi vrsti strokovno izobraževanje, ki je redno ali v nižjih ali srednjih kmetijskih šolah za vse proizvajalce. Gre za spoznavanje ekonomske, politične in socialne problematike kmetijstva. Zadruga pa prirejajo posebne tečaje tudi za upravljalce. Ne pohvalijo se s prevelikim zanimanjem za delo v zadrugnih svetih in za izobraževanje — pripravo za delo v njih.

Vodstvo tega sindikata se zaveda nujnosti in neizbežnosti združevanja zemljišč, ne mislijo pa, da je edina možnost (niti da je najboljša) kapitalistično združeva-

nje zemlje v rokah maloštevilnih posestnikov. Njihov cilj je namesto kapitalistične koncentracije doseči zadružno združevanje kmečke posesti.

Pred leti so bili francoski kmetje zaradi težav pri prodaji pridelkov v precejšnji zagati. Pridelajo več, kot njihovih pridelkov v Franciji porabijo. Na zunanji trg pa zaradi zaščitnih carin v zahodni Evropi in zaradi konkurence cenejših proizvajalcev, predvsem Američanov, niso mogli prodreti. Poleg tega je cena njihovih pridelkov kdaj zmanjševala še konkurenca tujih pridelkov na francoskem trgu. Zaradi tega so francoski kmečki sindikati organizirali po celi deželi štrajke in menijo, da je vlada pokazala vsaj malo več razumevanja za njihove probleme, čeprav pravijo, da še vedno ne dovolj.

Predsednik sindikata francoskih proizvajalcev sliv je povedal, kako so organizirali štrajk, ko so trgovci uvozili kalifornijske slive in jih prodajali celo v središču proizvodnje sliv Villeneuve. Vdrli so v skladišče in raztrosili slive po glavnem trgu pred vladnimi uradi. Od takrat v Franciji, je ponosno povedal predsednik, prodajajo samo francoske slive.

To obdobje kmečkih štrajkov pa ni prineslo samo takšnih ukrepov, kot je zapiranje meje pred tujo konkurenco, ki na napredek francoskega kmetijstva ne bodo vplivali pozitivno, ampak tudi s povečano skrbjo države za socialne probleme kmetov. Sprejet je bil zakon o starostni upokojitvi kmetov. Sedaj si plačujejo kmetje zavarovanje sami, za nazaj pa je določeni delež prispevala država.

V tem času je bil ustanovljen sindikat mladih kmetijskih proizvajalcev, ki se bori za napredek kmetijstva v najširših okvirih in se ne izgublja v bojih za kratkoročne privilegije, ki samo ohranjajo strukturo proizvodnje, s katero niso zadovoljni. Cilj je izobražen in razgledan kmet s proizvodnimi kapacitetami, ki omogočajo gospodarno mehanizirano proizvodnjo, kar pa je v francoskih razmerah

ŠIFRIRANJE

Najprej vprašanje: Kaj je to šifriranje in zakaj šifriranje? Šifriranje je označevanje predmetov in pojmov s številkami. Tako označevanje je eden od načinov, s katerim si uredimo delo v gospodarstvu čim bolj smotrno, razumno in gospodarno.

Odkar pozna človek številke in jih zna pisati, jih uporablja tudi za označevanje, tj. za šifriranje raznih predmetov, predvsem če je teh več. Tako je nekdanja domača imena hiš nadomestil s hišnimi številkami, označil s številkami nadstropja in stanovanja, dalje tudi avtobusne proge, vozila, ceste, telefonske priključke in še mnogo drugega. Trgovec je začel označevati s številkami blago, kupce, dobavitelje, dokumente itd.

Vzrok je razumljiv. Številko izpišemo mnogo hitreje kot besedilo, s katerim opišemo nek predmet. Številke je lahko pisati, čitati, za pisanje porabimo malo prostora, obenem pa ima številka zelo veliko območje izražanja. Npr. za označitev 100.000 predmetov, ki jih označimo s številkami od 0 do 99.999 uporabimo samo 5 mest. Izredno važna je tudi nedvoumnost številke, kajti ena številka ima lahko samo eno vrednost in s tem le en pomen in ne moremo je razumeti kot dve različni številki. Predmet, označen z neko številko, ostane vedno isti predmet. Veliko je stvari, ki imajo enak naziv, mnogo ljudi je z enakim imenom. Točna in nedvoumna ločitev in določitev je možna le s številko. (Tako so označene tudi osebne izkaznice).

Številke omogočajo tudi sistematičnost, tj. načrtnost pri označevanju in s tem zbiranje označenih predmetov v glavne

grupe, grupe in podgrupe. Posebno prednost za tako grupiranje nam daje naš dekadni (desetinski) način oštevilčenja. Teh prednosti so se poslužili tudi konstruktorji strojev za obdelavo podatkov. Običajni knjigovodski stroji, statistični stroji, predvsem pa stroji za obdelavo podatkov s pomočjo luknjanih kart so grajeni tako, da s pridom uporabljajo vse prednosti dekadne sestave števil. Zato je dobra sestava označb ali kakor pravimo šifer, za koristno in uspešno uporabo teh strojev posebno važna. Sestava šifer, ki ni dovolj premišljena, je lahko vzrok za nezadovoljive rezultate dela s stroji ali celo za neuspeh celotnega načina obdelave podatkov. Take napake povzročijo podražitev dela, počasnost in nesigurnost, kar pa je najhujše, onemogočijo izrabo možnosti avtomatskega vodenja dela na strojih, ki delajo in tudi odločajo samostojno na podlagi števil. Dobro premišljen ključ za šifriranje mora omogočiti dobro izrabo prostora, enostavnost izražanja in gospodarnost pri obdelavi podatkov.

Preden začnemo z označevanjem, moram:

- določiti (natančno opisati) predmet šifriranja;
- določiti, kaj naj šifra »pove«;
- ugotoviti, kako se bo šifra uporabljala;
- ugotoviti, kakšno grupacijo predmetov in pripadajočih podatkov naj omogoči.

Ali z drugimi besedami: poznati moramo namen in cilj dela s podatki, ki so vezani na uporabo predmeta, ki ga šifriramo. Tako ugotovimo cilj

šifriranja in s tem način oz. ključ za določanje šifer.

Sestavo šifer, ki določa pomen posameznih mest šifre oz. njih način in sposobnost izražanja, imenujemo »ključ« šifre.

Ključki za šifriranje so lahko zelo različni, ravno tako je več načinov oz. sistemov šifriranja. Izmed vseh sta najbolj znana in za naše potrebe najbolj uporabna:

— ključ dekadnih skupin ali govoreča šifra,

— ključ tekočih števil ali telefonski ključ.

Ključ dekadnih skupin omogoča avtomatično tvorjenje skupin ali grup. Vsako dekadno mesto v šifri predstavlja samostojno grupo pojmov. Tako dobimo v eni dekadi 10 označb v eni grupi tj. od 0 do 9. Ako presega grupa pojmov 10 posameznih označb, združimo 2 dekadni mesti v eno grupo in dobimo tako možnost za 100 označb, od 00 do 99. Gradnja šifer po ključu dekadnih skupin mora biti načrtna in logična. Pri gradnji uporabljamo dekadno delitev

našega številčnega sistema. Dekada je zaporedje števil od 0 do 9. Dekadno številčno območje pa je sestavljeno iz 1, 10, 100 itd. dekad.

0— 9 1 dekada
00— 99 10 dekad
000—999 100 dekad itd. ...

Vsako dekadno območje višje stopnje lahko razdelimo v dekadna območja nižje stopnje. Tako delimo območje števil 000 — 999 na območja števil

000—099
100—199
200—299
itd.
900—999

Gibčnost je torej precejšnja. Pomanjkljivost je v tem, da porabimo pri tem načinu šifriranja veliko dekadnih mest, ki pa niso izkoriščena. Npr. če je treba označiti 20 pojmov, rabimo dve dekadni mesti (xx) in 20 števil od 100 možnih: izraba kapacitete šifre je tako samo 20-odstotna.

Kot primer navajamo možnost šifriranja:

XX	XX	XX	X	XX	X	
						skupina izdelkov (npr. kmetijski pridelki)
						grupa v skupini (npr. žita)
						vrsta v grupi (npr. pšenica)
						pridelek (npr. zrno)
						sorta (npr. Sanpastore)
						kvaliteta (npr. semenska)

ali s primerom številke:

72 12 23 1 18 0 = (Kmetijski pridelek — žito) pšenično zrno, sorta Sanpastore za seme

(Nadaljevanje z 11. strani)

možno doseči le z združevanjem zemljišč.

Kmetijske zadruge, ki ne prodajo svojih pridelkov naravnost na tržišče, se povezujejo s trgovskimi podjetji v interprofesionalne organizacije (medpoklicne). Te urejajo odnose med proizvajalci in trgovci. Ekonomski komite proizvajalcev in trgovcev s slivami obvešča med drugim proizvajalce o stanju na tržišču, o ekonomskih problemih v zvezi z njihovo proizvodnjo in podobno. Zelo dobro so bili obveščeni tudi o jugoslovanski proizvodnji in z izvoznimi problemi naših proizvajalcev sliv. V tem komiteju se proizvajalci in trgovci pogovarjajo tudi za cene.

Ekonomski komiteji povezujejo proizvajalce tudi neposredno s predelovalnimi podjetji. Obiskali smo največje tovarno za predelavo sadja in zelenjave. Glavni proizvod so na razne načine posušene slive.

Ta ima s pridelovalci sklenjene za vsako leto v naprej pogodbe za količino in

kakovost pridelka in tudi za ceno. Le za olive, katerih pridelek je zelo odvisen od zime, so vezi med pridelovalci in tovarno manj utrjene.

Začetek hranilne službe sega kot začetek zadružništva že daleč v 19. stoletje, kajti prve zadruge so bile prav kreditne. Danes deluje v Franciji široka mreža hranilniško-posojilniške službe. V vsakem okraju je hranilnica. Te se združujejo v pokrajinsko in v nacionalno. V upravnih odborih hranilnic so kmetje — predstavniki kmečkih sindikatov, v upravnem odboru nacionalne hranilnice pa je polovica članov postavljena od države.

Sredstva zbirajo hranilnice predvsem, a ne samo od kmetov, posojajo pa denar samo kmetom. Zbirajo ga s tekočimi računi, ki so za vse, ki si sposojajo od hranilnic denar, obvezni, s posebnimi obveznicami s 4,5% obresti. Posojila so kratkoročna: do vnovčenja pridelka in največ za dobo do dveh let z obrestno mero 4,5%.

Srednjeročna posojila so namenjena za nakup strojev, za izgradnjo kmetijskih objektov za dobo 15 let in za nakup živine za največ 8 let z obrestno mero 5%. Dolgoročna posojila so namenjena nakupu zemlje ali preusmeritvi celotne proizvodnje za dobo vračanja 30 let z obrestno mero 3%.

Razliko, ki nastane med vplačanimi in izplačanimi obrestmi ter stroške poslovanja nadoknadi država. Jamstva za posojila so pridelek, nepremičnine in poroki.

V Franciji dajejo močan poudarek propagandi za doseg postavljenih ciljev. Poslužujejo so radia, televizije, časopisov. Narejene pa imajo tudi posebne garniture brošur, kjer s kratkimi opozorili o najvažnejših problemih spominjajo kmete na njihove dolžnosti, na njihovo prihodnost in podobno. Pri vsem delu za napredek kmetijstva smo lahko opazili precej, poleta ki bo gotovo pripomogel k doseganju ciljev, ki so si jih zastavili.

Glinšek Slavko

Opomba: Pri opisu predmeta pazimo na to, da najprej navedemo besedo, ki je najvažnejša za označitev predmeta. Običajno torej najprej skupino (pšenica — zrno) nato važnejše ime (Sanpastore) in nato ostale lastnosti in označbe, ki točno opredelijo predmet. Besedilo razvijemo običajno v istem besedilu pojmov, kakor so razvrščeni v ključu šifre.

Z 10 dekadnimi mesti šifre bi lahko teoretično označili 1.000.000.000 (eno milijardo) surovin, delov, polizdelkov in izdelkov. Praktično pa jih imamo le nekaj tisoč.

Kapaciteta šifre je torej izrabljena le s stotisočim delom ali z desetstičnim delom. Zakaj? Zato, ker šifre niso izrabljene v svoji odvisnosti od višjih grup, to se pravi, ker ne zasedemo vseh števil. Npr. za kvaliteto je predvideno eno dekadno mesto, ki ima, kot vemo, 10 možnosti: od 0 do 9. Imamo pa npr. le dve kvaliteti

1 — komercialna (za prodajo)
tj. 20 % možnosti
2 — semenska (za setev)

Podobno je tudi pri ostalih pojmihi šifre. S petmestno šifro po telefonskem ključu označimo lahko vse izdelke in vse materiale v podjetju, pri tem pa je pisanja, čitanja itd. veliko manj.

Telefonski ključ ali ključ tekočih števil je najenostavnejši način šifriranja. Predmete, ki jih šifriramo, označimo enostavno s tekočo številko od 1 in nadaljujemo z 2, 3 itd.

Ta ključ je najbolj enostaven in gospodaren in zavzame najmanj številčnih mest. Pomankljivost je v tem, da ne nudi možnosti grupacije. Označi sicer predmet, ne pa skupine, v katero predmet spada. Avtomatično grupiranje je tako nemogoče, zato moramo grupe označiti s posebno šifro. Manjša hiba je v tem, da taka šifra nima sposobnosti izražanja, tj. da ničesar ne »pove«, temveč samo označi predmet. V praksi to ne pride do izraza tam, kjer je veliko predmetov za šifriranje in si pomen posameznih števil v šifri itak ne moremo zapomniti. Delo po spominu je tudi proti principu sigurnega poslovanja in zato ni dovoljeno. Vsako šifro moremo dešifrirati (ugotoviti njen pomen) s pomočjo šifranta (spiska šifriranih predmetov oz. spiska pomenov števil na posameznih mestih v šifri), predvsem pa z izpisanim besedilom, ki tolmači šifro oz. opiše šifrirani predmet.

Telefonski ključ uporabljamo tudi v kombinaciji z drugimi ključi. Pogosto se poslužimo tudi načina, po katerem šifriramo najprej po dekadnem ali tudi po govorečem ključu (v katerem številka »govori« tj. ima v svojem sestavu npr. dejanske dimenzije in podobno), nato pa dodamo tekočo številko kot samostojno šifro.

S tem smo šifrirani predmet najprej točno označili, poleg tega še tekoče oštevilčili.

V nadaljni uporabi se poslužujemo samo tekoče številke (tako imenovane operativne šifre), ki je krajša. Prvi del šifre, ki je analitična (ker smo pri šifriranju označili posamezne lastnosti npr. sorto, kvaliteto, itd.), uporabljamo za prvo označitev in za razne statistične obdelave.

Pri našem šifriranju materiala bomo uporabili oba sistema: najprej bomo določili 10-mestno analitično šifro in dodatno še vejo proizvodnje, ki bo označevala vsak material po njegovih funkcionalnih oz. tehničnih lastnostih in ga tako točno opredelila in razvrstila v zahtevano zaporedje. Ta šifra naj omogoči predvsem izdelavo spiskov materiala v tehničnem vrstnem redu, ki bodo služili vsem uporabnikom materiala pri ugotavljanju, kateri material (surovine, dele, pridelke) vodimo na zalogi in pod katero operativno šifro materiala ga najdemo.

Operativno šifro (petmestno s kontrolno številko) bomo uporabljali pri označevanju materiala na delovni in obračunski dokumentaciji (npr. na izdajnicah materiala), s katero vršimo vso knjigovodstveno evidenco in obračun. Operativno šifro bomo uporabljali ravno zato, ker je kratka in tako izrabili vse prednosti kratke šifre.

Naloga naših sodelavcev strokovnjakov, ki imajo opravke z materialom, je, da določijo čim bolj ustrezne ključe za šifriranje, ki bodo omogočili točno definicijo in grupiranje materiala. Nato bomo začeli z določevanjem šifer. Rok za izvršitev te naloge je kratek, vendar ne dvomimo, da bo opravljena z vsem interesom, strokovnim znanjem in resnostjo, ki jo zahteva in s katero se odlikujejo sodelavci našega kombinata.

B. H.

Višja šola za organizacijo dela Kranj je pričela s poukom v oddelku poslovno organizacijo smeri na našem kombinatu. Na sliki: slušatelji med predavanjem

SADJARJI • SADJARJI • SADJARJI • SADJA

Čimprej očistimo sadno drevje — vsekakor predno ga poškopimo!

Uvodoma bi skušal podati kratko poročilo o zatiranju nevarnega karantenskega sadnega škodljivca — ameriškega kaparja — v letu 1966.

Večina zasebnih sadjarjev v naši občini se zaveda, da obstoj sadnih dreves ameriški kapar že resno ogroža. Zato je večina sadjarjev opravila zimsko čiščenje in škropljenje sadnega drevja dobro, kot še nikoli do sedaj. Sadno drevje je bilo očiščeno ne samo v ravninskem in hribovitem predelu občine, ampak tudi v višinskem. V ravninskem predelu so bila poškopljena vsa sadna drevesa, v hribovitem in višinskem pa tam, kjer je res ameriški kapar. Očiščenih je bilo 98% vseh sadnih dreves v občini, poškopljenih pa 91%. Za škropljenje je bilo porabljenih 30.000 kg kemičnih zaščitnih sredstev.

Vložena sredstva za zatiranje nevarnega sadnega škodljivca je lanska obilna sadna letina dobro poplačala.

OBVESTILO sadjarjem za čiščenje, gnojenje in škropljenje sadnega drevja v letu 1966 in 1967.

V smislu določil temeljnega zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci (Uradni list SFRJ št. 13-259/65) morajo vsi lastniki ali uporabniki sadnih dreves izvršiti zimsko čiščenje in škropljenje sadnega drevja predvsem za uničevanje ameriškega kaparja.

Vso sadno drevje mora biti obvezno očiščeno in poškopljeno proti ameriškem kaparju najpozneje do 15. marca 1967.

V kolikor lastniki ali uporabniki sadnega drevja ne bodo izvršili zgoraj navedenih ukrepov (čiščenje in škropljenje sadnega drevja) sami, ali teh ukrepov naročili pri področni kmetijski organizaciji, bo kmetijska inšpekcija skupščine občine Žalec to delo naročila na njihov račun pri drugi osebi, razen tega pa bodo predlagani v postopek za prekršek.

V interesu družbe in vsakega lastnika ali uporabnika sadnega drevja mora biti, da z navedenimi ukrepi prepreči lastno in družbeno gospodarsko škodo pri pridelovanju sadja.

KMETIJSKI INŠPEKTOR

Ivan Glušič, kmet. inž.

Pisma uredništvu!

Spoštovani!

V prilogi vam pošiljam novoletno voščilno kartico z željo, da bi še v prihodnje tako uspešno izdajali Hmeljarja.

Hmeljar mi poleg bogatega gradiva, ki ga s pridom uporabljam za uk, posreduje novice iz domače Savinjske doline in krajša čas.

Z mano v šoli je še več dijakov iz Savinjske doline, ki si kujemo srečo za bodočnost. Večina nas stane v internatu. Šolanje nam je omogočil kmetijski kombinat Žalec z dodelitvijo štipendij. Zelo smo mu hvaležni in se radi učimo, ker mu želimo biti po končanem šolanju v korist.

Pozdravlja vas
Marjan Blagotinšek,
Kmetijska srednja šola
Maribor

Dragi Marjan!

Lepo si nam napisal. Hvala! Prav bi bilo, da se še oglasiš in nam poveš kaj več o življenju in delu na šoli.

Razveselila bi nas tudi pisma Tvojih sošolcev in pisma naših štipendistov z drugih šol.

Lep pozdrav, urednik!

Pogovor s kooperanti

To pot sem zaprosil upravnika delovne enote Celje tovariša ing. Jureš Antona naj me popelje k najoddaljenejšemu kooperantu kombinata k tovarišu Jančič Jožu na Proseniško.

Star pregovor pravi: »Ti o volku, on na vrata«. Vrata so se odprla in v pisarno ni stopil nihče drug kot tovariš Jančič. Upravnik mj ga je smeje predstavil, a midva s tovarišem Jožem se na videz poznavata že z lanskega oglada avstrijskih kmetij.

Po spolzki in zasneženj cesti smo se popeljali proti Proseniškemu. Med potjo je prisedel star gozdarski veteran tovariš Flere in nam bil za prijetno družbo.

Zaradi visokega snega smo pustili Princa pred hišo Joževga brata Edija in krenili po ozki gazi proti Jančičevi domačiji, ki je že od daleč dajala videz urejenosti.

Pričakala nas je nasmejana gospodinja in nas povabila v prostorno kuhinjo, kjer smo se

malo ogreli in podložili ter pokramljali. Ogledali smo si na novo zgrajen hlev in v njem 40 telet, ki jih pitajo do teže 200 kg, nato pa posredujejo ostalim kooperantom v nadaljnje pitanje. Gospodar pravi, da najbolj izenačeno in hitro priraščajo teleta s Primorske, te-

od teh je tehtal 580 kg, in 5 bikov Mesnini Celje. Vsi so bili izvozne kvalitete. Eno partijo štiridesetih telet sem dal obratu Celje, ki mi je omogočil tako visoko proizvodnjo s kreditom, z živino in s krmili. Jaz dam na razpolago le delovno silo in hlev. Prvi uspehi take kooperacije so rodili obojestransko zadovoljstvo. Kalkulacijo o pitanju teh bikov, ki jih imam sedaj, vam bom poslal za objavo v naslednji številki.

IZ OBČINSKE LISTNICE

OBVESTILO

Oddelek za notranje zadeve Skupščine občine Žalec obvešča lastnike motornih vozil, da morajo podaljšati veljavnost registracije motornega vozila za leto 1967. Podaljševanje veljavnosti registracije se vrši do vključno 23. februarja 1967 po naslednjem razporedu:

AVTOMOBILI

	dne
CE 151—86 do 153—51	1. 2. 1967
CE 153—52 do 154—00	2. 2. 1967
CE 154—01 do 154—20	3. 2. 1967
CE 161—51 do dalje	6. 2. 1967
CE 123—91 do 124—31	7. 2. 1967

MOTORNA KOLESKA

CE 10—019 do 11—442	8. 2. 1967
CE 10—443 do 11—531	9. 2. 1967
CE 11—533 do 11—639	10. 2. 1967
CE 11—641 do 11—772	13. 2. 1967
CE 11—774 do 11—962	14. 2. 1967
CE 11—969 do 12—378	15. 2. 1967
CE 12—383 do 15—213	16. 2. 1967
CE 15—214 do 16—366	17. 2. 1967
CE 16—367 do 16—535	20. 2. 1967
CE 16—536 do 16—569	21. 2. 1967
CE 16—570 do 16—958	22. 2. 1967
CE 16—960 do 17—130	23. 2. 1967

Lastniki motornih vozil naj dvignejo potrebne tiskovine v sprejemni pisarni Skupščine občine Žalec, kjer bodo lahko dobili tudi vse podrobnejše informacije.

ODDELEK ZA NOTRANJE ZADEVE
SKUPŠČINE OBČINE ŽALEC

Upravnik delovne enote Celje tov. ing. Jureš Anton v živahnem razgovoru z Jančič Jožem

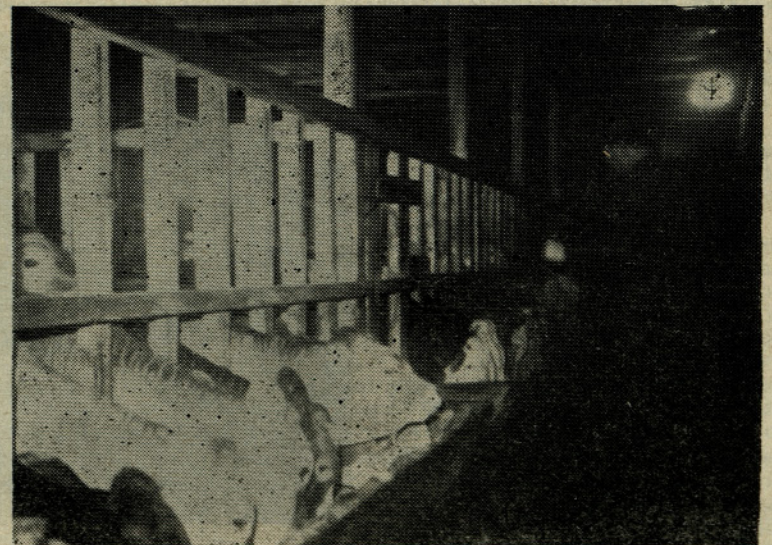
leta iz naše domače reje pa so po večini križana in zelo različno krmljena, prirastek pa zato ni izenačen in zadovoljiv.

V starem hlevu je stalo 12 spitanih za oddajo godnih 500 kilogramov težkih bikov.

»Je to prva serija bikov, ki jo pitate?« povprašam.

»Ne. Lani sem oddal 8 bikov šentjurskemu kombinatu, eden

Sploh je pri nas na meji med dvema kombinatoma težko. Geografsko bolj nagibamo k Celju, a sva se z ženo najprej odločila sodelovati s kombinatom v Sentjurju. Ker sva pri njih naletela na nerazumevanje, sva še poskusila pri Celjanih. Leti so si vzeli čas in poslušali mojo željo po razširitvi in specializaciji proizvodnje.

Notranjost novega hleva s 40 pitanci našega kooperanta Jančič Joža na Proseniškem

Danes pa lahko rečem, da sem eden najmočnejših pitalcev govedi kmetijskega kombinata Žalec« je odgovoril tovariš Jančič.

»Uporabljate kaj tuje delovne sile?«

»Vsa dela pri živini in večino del na 12,5 hektarskem posestvu opravim z ženo in dvema šoloobveznima otrokoma«, pove Jože.

»Zelo veliko dela smo imeli včasih s prašiči, ki smo jim vse kuhali. Sedaj pa jim korenja in pese ne kuhamo več. Pitati začnemo zgodaj in tudi večino prašičev pokoljemo že v začetku zime,« je pridala žena Cvetka.

»Cinkarniški plini so nam in sosedom naredili veliko škodo. Sam sem moral posekati nad 500 sadnih dreves. Senu plini ne škodujejo toliko, ker ga kmalu kosimo, otavi in otaviču pa porumenijo listi in gornji deli stebel. Živina, ki je to krmo, postane po petih, šestih letih rumena med zadnjimi nogami in jo je treba zamenjati. Tisti kmetje, ki imajo v hlevih krave več let, imajo v hlevih okostnjake in vse zaradi plina. Jeseni se živina ne pase rada, mučijo jo pa tudi močne driske. Veliko škodo delajo plini v gozdovih, onemogočajo pa tudi čebelarjenje.

Cinkarna ima sedaj filter in pravijo, da bo kmalu bolje. Bomo videli!« je prizadeto povedal Jože.

V razgovoru, ki je bil poln prijetne domačnosti, sta nam mlada, a uporna gospodarja polna elana pripovedovala o drenažiranju zamočvirjenih travnikov, ki so bili še v suši taki, da so si morali bošati kosci zaradi vode zavihati hlače do kolen. Pokazala sta nam zasneženo ravan okrog hiše in pripomnila, da je bil hrib pred kratkim čisto do hiše, pred njo in za njo. Lani so z buldožerjem ta svet zravnali, posuli z neštetimi kubiki »leša« in ga napravili dovoznega za vsa vozila. Ni še dolgo tega, kar so si uredili lastni vodovod.

Zadovoljna z uspehi svojega trdega dela in dela otrok sta nam še povedala, da prihajajo na ogled posestva oziroma hlevov celo tovariši iz Ljubljane, svoje slušatelje pa je tudi pripeljal profesor ing. Dolfe Cizej z Mariborske višje agronomske šole.

Oba sta polna načrtov. Zaželeli smo jima, da bi se jima uresničili in se poslovili.

Lepo pozdravljeni!

Urednik

ALEŠEVE MAME NI VEČ

Dne 22. 12. 1966 je smrt nenadoma iztrgala iz naših vrst še enega dobrega in dolgoletnega člana zadruge in sedaj člana kombinata — ALEŠ Ivano iz Prekope.

Pokojnica je bila rojena 1893 v Pondorju. Šolo je obiskovala v Taboru. Še mlada se je poročila k Alešu na Prekopo. V življenju ni okusila nič dobrega, saj ji je moža bolezen kmalu priklenila na posteljo, tako da je vsa skrb gospodarstvo padla nanjo, ko je imela še 4 male otroke. Veliko je prestala tudi med NOB, saj sta bila dva sinova v partizanih, sama pa je po svojih močeh pomagala tudi pri partizanskem gibanju. Po moževi smrti je sama prevzela posestvo in ga vzorno vodila do nedavnega, ko ga je predala sinu. Vedno je bila vzoren kooperant in hmeljar. Veliko je pomaga-

la in delala predvsem pri gasilskem društvu Prekopa.

Njena zadnja pot je neino pričala, kako je bila med ljudmi upoštevana in spoštovana. Ohranili jo bomo v trajnem in lepem spominu.

L. K.

Dedek Mraz se je poslovil. Vzgojiteljicam in otrokom pa je daroval več upov kot za pestro igro nepotrebnih pomagal

Sindikalna podružnica Kmetijskega kombinata Žalec

priredi 4. II. 1967 ob 20. uri v dvorani KK Žalec veliko

MAŠKARADO

Maske bodo nagrajene.

Vabljeni!

ČESTITKA

Te dni se je srečal z Abrahamom računovodja investicijskega oddelka KK tovariš Cehnar Karel.

Iskreno čestitamo in še na mnoga leta!

Sodelavci

Fleurop - Interflora

Leta 1908 so nemški floristi organizirali združenje za posredovanje cvetličnih daril. Ideja se je naglo razširila po vsej Evropi tako, da je štela organizacija leta 1927 nad 3200 aktivnih članov. Nastopil je čas, ko so odprli cvetju državne meje in reorganizirali združenje v evropsko organizacijo FLEUROP (flores-europae) s sedežem v Zürichu.

Podobna združenja so nastala tudi v Angliji in ZDA. Takoj po drugi svetovni vojni leta 1946 pa so se vse tri organizacije združile v enotno floristično organizacijo »Interflora«, ki šteje danes nad 33.000 članov (trgovin s cvetjem) in ima sedež v Detroitu (ZDA).

S to mednarodno organizacijo, ki ne pozna državnih meja, je omogočena izmenjava cvetličnih daril med sorodniki, prijatelji in poslovnimi partnerji vsega sveta. Uvedeno je enotno plačilno sredstvo FLEURIN, ki ustreza po vrednosti enemu švicarskemu franku, vsa plačila pa so možna v nacionalnih valutah.

V Celju je član Fleurop-Interflora vrtnarski obrat Kmetijskega kombinata Žalec, ki lahko preko cvetličarne v Prešernovi ulici prevzema naročila za prebivalce vseh tistih držav in krajev, ki imajo trgovine s cvetjem včlanjene v Fleurop-Interflora. Prav tako lahko ista cvetličarna posreduje iz tujine cvetlična naročila, namenjena posameznikom ali organizacijam.

Ludvik Dermol

Rešitev novoletne nagradne čestitke

Poleg prave, namerno tiskane napake letnice 1968 se je vrnil še »C« na Y 5.

Tako se glasita napačni čestitki: Srečno in uspehov polno novo leto 1967 (na nekaterih karticah tudi »1968«) vam želi Kmetijski kombinat Žalec.

Komisija je sklenila upoštevati obe napaki. Žreb je nagrade določil:

1. nagrado 5.000 S-din prejme
PLAZNIK Polde, Topovlje 14, Braslovče
2. nagrado 4.000 S-din prejme
MAJHEN Jožica, Latkova vas 106, Prebold.
3. nagrado 3.000 S-din prejme
LORGER Majda, »Mleko« Celje.
4. nagrada 2.000 S-din prejme
OSOJNIK Franc, Socka 11, p. Strmec pri Vojniku.
5. nagrado 1.000 S-din prejme
BURJA Milan, Vrbje 80, Žalec.

Vsem izžrebancem čestitamo in jim sporočamo, da lahko dvignejo nagrade pri blagajni KK Žalec.

Uredništvo

ALI ŽE VESTE:..

— da je na svetu zasejanih s hmeljem 0,005 % vseh njivskih površin;

— da bomo letos uvozili iz Alžirije za približno 350.000 dolarjev surovih fosfatov;

— da so v ZAR pridelali lani na 1.859.000 fedanih (1 fedan = 4.200 m²) devet milijonov 097.910 kantarjev (1 kantar = 50 kg) egipčanskega bombaža;

— da bo Slovenija najela okrog 56 milijard S-dinarjev inozemskega kredita za začetno gradnjo dvo-

pasne ceste Gorica—Ljubljana. Ob morebitni uvedbi cestnine se bo cesta zelo hitro amortizirala ob predvidenem prometu 15.000 vozil dnevno;

— da je prišlo v industriji Slovenije pred dve letoma na enega »uslužbenca« 4,77 delavca in če upoštevamo trend od leta 1957, ko je bilo to razmerje 1:6,84, (leta 1966 = 1:5,64) vidimo, da se razmerje v korist »uslužbencev« zboljšuje.

LJUDSKE NAPOVEDI

Če pregorko je svečana, v aprilu počiva še brana.

Valentin prinese ključ do korenin.

PREGOVORI

Če si tovariši pomagajo, so kot trdno mesto.

Vse, kar izdaš preštej in za piši ter pretehtaj prejemke.

— Prodam konja in okrog 2500 starih in novih hmeljev. Marine Karel, Prebold.

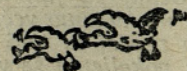

Nikar se ne smej! — To niso moje noge, ampak od tiste, ki mi je pripeljala nasproti.

— Daj, daj, spomni se že, kje si parkiral avto!

Na dan nas zvabi pustovo trobilo.
Našemljeni od pet do las strelice zbadljivo prožimo si v brk in lice —
če tehtamo jih, molk je povračilo.
Puščobo proč! Za smeh naj meh zasvira, naj v čašah v srku se vtopi zamera!
M. G.

Če sodnik lovi
Sodnik je na lovu zgrešil zajca. Njegov prijatelj, stari lovec Tone, se mu je namuznil:
»Temu si pa dal pogojno, kajne?«

Sin sezonskega delavca
— Mihec, zakaj se pa ne učiš tako pridno vse leto?
— Zato, ker so sezonski delavci bolje plačani.

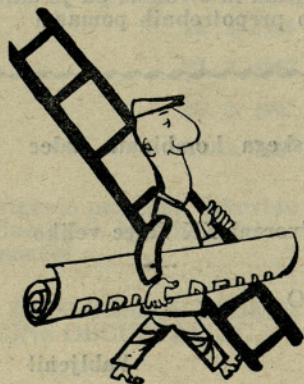
Dober sin
— Francek, tvojemu očetu se pa sivi lasje lepo podajo.
Francek ponosno: »To je pa moja zasluga.«

Za zimske večere

Lovci so ustrelili sto glav divjačine in jo žele prodati za 100 dolarjev. Koliko zajcev, fazanov in srn so ustrelili, če stane en zajec pol dolarja, en fazan 3 dolarje in ena srna 10 dolarjev?

100 glav	100 dolarjev
5 srn	= 50 dolarjev
94 zajcev	= 47 dolarjev
1 fazana	= 3 dolarje
!!!	

Rešitev: Lovci so ustrelili

Za srečen začetek

